

Zberné zariadenie JELŠAVA

Zámer pre konanie podľa zákona 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Jún 2017

OBSAH

I. Základné údaje o navrhovateľovi	4
I.1. Názov	4
I.2. Identifikačné číslo	4
I.3. Sídlo	4
I.4. Meno, priezvisko, adresa, telefónne číslo a iné kontaktné údaje oprávneného zástupcu obstarávateľa	4
I.5. Meno, priezvisko, adresa, telefónne číslo a iné kontaktné údaje kontaktnej osoby, od ktorej možno dostať relevantné informácie o navrhovanej činnosti a miesto na konzultácie	4
II. Základné údaje o navrhovanej činnosti	4
II.1 Názov	4
II.2 Účel	4
II.3 Užívateľ	4
II.4 Charakter navrhovanej činnosti	4
II.5 Umiestnenie navrhovanej činnosti	5
II.6 Prehľadná situácia umiestnenia navrhovanej činnosti	5
II.7 Termín začatia a skončenia výstavby a prevádzky navrhovanej činnosti	6
II.8 Stručný opis technického a technologického riešenia	6
II.9 Zdôvodnenie potreby navrhovanej činnosti v danej lokalite (jej pozitíva a negatíva)	13
II.10. Celkové náklady	13
II.11. Dotknutá obec	13
II.12. Dotknutý samosprávny kraj	13
II.13. Dotknuté orgány	14
II.14. Povoľujúci orgán	14
II.15. Rezortný orgán	14
II.16. Druh požadovaného povolenia navrhovanej činnosti podľa osobitných predpisov	14
II.17. Vyjadrenie o predpokladaných vplyvoch navrhovanej činnosti presahujúcich štátne hranice	14
III. Základné informácie o súčasnom stave životného prostredia dotknutého územia	15
III.1. Charakteristika prírodného prostredia vrátane chránených území [napr. navrhované chránené vtáčie územia, územia európskeho významu, európska sústava chránených území (Natura 2000), národné parky, chránené krajinné oblasti, chránené vodohospodárske oblasti]	15
III.3. Obyvateľstvo, jeho aktivity, infraštruktúra, kultúrohistorické hodnoty územia	35
III.4. Súčasný stav kvality životného prostredia vrátane zdravia	43
IV. Základné údaje o predpokladaných vplyvoch navrhovanej činnosti na životné prostredie vrátane zdravia a o možnostiach opatrení na ich zmiernenie	50
IV.1. Požiadavky na vstupy (napr. záber pôdy, spotreba vody, ostatné surovinné a energetické zdroje, dopravná a iná infraštruktúra, nároky na pracovné sily, iné nároky)	50
IV.2. Údaje o výstupoch (napr. zdroje znečistenia ovzdušia, odpadové vody, iné odpady, zdroje hluku, vibrácií, žiarenia, tepla a zápachu, iné očakávané vplyvy, napríklad vyvolané investície)	51
IV.3. Údaje o predpokladaných priamych a nepriamych vplyvoch na životné prostredie	51
IV.4. Hodnotenie zdravotných rizík	51
IV.5. Údaje o predpokladaných vplyvoch navrhovanej činnosti na chránené územia [napr. navrhované chránené vtáčie územia, územia európskeho významu, európska sústava chránených území (Natura 2000), národné parky, chránené krajinné oblasti, chránené vodohospodárske oblasti]	51
IV.6. Posúdenie očakávaných vplyvov z hľadiska ich významnosti a časového priebehu pôsobenia	52
IV.7. Predpokladané vplyvy presahujúce štátne hranice	52
IV.8. Vyvolané súvislosti, ktoré môžu spôsobiť vplyvy s prihliadnutím na súčasný stav životného prostredia v dotknutom území (so zreteľom na druh, formu a stupeň existujúcej ochrany prírody, prírodných zdrojov, kultúrnych pamiatok)	52
IV.9. Ďalšie možné riziká spojené s realizáciou navrhovanej činnosti	52
IV.10. Opatrenia na zmiernenie nepriaznivých vplyvov jednotlivých variantov navrhovanej činnosti na životné prostredie	52
IV.11. Posúdenie očakávaného vývoja územia, ak by sa navrhovaná činnosť nerealizovala	53

IV.12. Posúdenie súladu navrhovanej činnosti s platnou územnoplánovacou dokumentáciou a ďalšími relevantnými strategickými dokumentmi	53
IV.13. Ďalší postup hodnotenia vplyvov s uvedením najzávažnejších okruhov problémov	53
V. Porovnanie variantov navrhovanej činnosti a návrh optimálneho variantu (vrátane porovnania s nulovým variantom)	53
V.1. Tvorba súboru kritérií a určenie ich dôležitosti na výber optimálneho variantu	53
V.2. Výber optimálneho variantu alebo stanovenie poradia vhodnosti pre posudzované varianty	53
V.3. Zdôvodnenie návrhu optimálneho variantu	53
VI. Mapová a iná obrazová dokumentácia	53
VII. Doplnujúce informácie k zámeru	54
VII.1. Zoznam textovej a grafickej dokumentácie, ktorá sa vypracovala pre zámer, a zoznam hlavných použitých materiálov	54
VII.2. Zoznam vyjadrení a stanovísk vyžiadaných k navrhovanej činnosti pred vypracovaním zámeru	54
VII.3. Ďalšie doplnujúce informácie o doterajšom postupe prípravy navrhovanej činnosti a posudzovaní jej predpokladaných vplyvov na životné prostredie	54
VIII. Miesto a dátum vypracovania zámeru	54
IX. Potvrdenie správnosti údajov	54

Prílohy

- Príloha č.1 - Umiestnenie zberného dvora v krajine
- Príloha č.2 - Umiestnenie zariadení na zbernom dvore
- Príloha č.3 - Upustenie od variantného riešenia

I. Základné údaje o navrhovateľovi

I.1. Názov

Fúra, s.r.o.

I.2. Identifikačné číslo

IČO: 36211451

I.3. Sídlo

SNP č.77 Rozhanovce 044 42

Korešpondenčná adresa: FÚRA s.r.o., Jantárová 1, 040 01 Košice

I.4. Meno, priezvisko, adresa, telefónne číslo a iné kontaktné údaje oprávneného zástupcu obstarávateľa

Meno: PhDr. Miroslav Fúra, konateľ

Telefónne číslo: 055/676 01 32

I.5. Meno, priezvisko, adresa, telefónne číslo a iné kontaktné údaje kontaktnej osoby, od ktorej možno dostať relevantné informácie o navrhovanej činnosti a miesto na konzultácie

Ing. Martin Mihely

mihely@fura.sk

Telefónne číslo: 055/676 01 32

Miesto na konzultácie

Fúra s.r.o., Jantárová 1, Košice, alebo podľa dohody.

II. Základné údaje o navrhovanej činnosti

II.1 Názov

Zberné zariadenie JELŠAVA, Teplická 252 049 16 Jelšava.

II.2 Účel

Účelom je zriadenie „Zberného zariadenia JELŠAVA“ pre efektívny zber odpadov pred ich zhodnotením. Zberné zariadenie bude prevádzkované v priemyselnej zóne katastra mesta JELŠAVA. Kapacita zberného dvora bude max. 500 ton uskladneného separovaného odpadu.

II.3 Užívateľ

Fúra, s.r.o, SNP č.77 Rozhanovce 044 42 .

II.4 Charakter navrhovanej činnosti

Zámerom spoločnosti FÚRA s.r.o. je rozšírenie zberu o ďalšie druhy odpadov v už existujúcom zbernom dvore.

Predmet činnosti je zaradený podľa prílohy č 8 k zákonu 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení neskorších predpisov **skupina 9 Infraštruktúra:**

položka č 9: Stavby, zariadenia, objekty a priestory na nakladanie s nebezpečnými odpadmi

položka č 10: Zhromažďovanie odpadov zo železných kovov, z neželezných kovov.

Z hľadiska odpadového hospodárstva je činnosť charakterizovaná kódom

„V“ - Zber odpadov

„R3“ - Recyklácia alebo spätné získavanie organických látok, ktoré sa nepoužívajú ako rozpúšťadlá (vrátane kompostovania a iných biologických transformačných procesov)

„R13“ - Skladovanie odpadov pred použitím niektorej z činností R1 až R12 (okrem dočasného uloženia pred zberom na mieste vzniku)

V zbernom zariadení sa bude zhromažďovať odpad od občanov a firiem. Odpady sa budú v zariadení zhromažďovať a triediť. Nebezpečné odpady budú uložené v EKO-sklade typu abroll. Odpad na ktorý nepriaznivo vplyva vlhkosť ako napr. papier a elektoroodpad bude uložený v hale. Ostatné odpady budú uložené na dvore vo veľkokapacitných kontajneroch.

Po naplnení prepravnej kapacity bude odpad odvezený vozidlami na ďalšie spracovanie.

Súčasťou zberného zariadenia sú spevnené manipulačné plochy, miestnosť pre personál, sociálne zariadenie a šatne.

Zberné zariadenie je oplotené, strážené a bude zabezpečené kamerovým systémom. Vstup do areálu je priamo zo štátnej cesty.

II.5 Umiestnenie navrhovanej činnosti

Kraj: Banskobystrický

Okres: Revúca

Číslo okresu: 608

Obec: JELŠAVA

Adresa: Teplická 252 049 16 Jelšava

Katastrálne územie: JELŠAVA

Parcelné číslo: 1397/4

Mapa okolia zberného zariadenia

II.6 Prehľadná situácia umiestnenia navrhovanej činnosti

Prehľadná situácia umiestnenia navrhovanej činnosti je uvedená v prílohe č. 1 a 2.

II.7 Termín začatia a skončenia výstavby a prevádzky navrhovanej činnosti

Predpokladaný začiatok prevádzky: **december 2017.**

Ukončenie prevádzky: **neurčené.**

II.8 Stručný opis technického a technologického riešenia

II.8.1 Všeobecne

Zberné zariadenie bude vybavené:

- halou pre skladovanie odpadu,
- váhou
- veľkokapacitnými kontajnermi na dočasné uloženie materiálu,
- EKO skladoom pre nebezpečný odpad,
- kompostoviskom,
- VKK umiestnené na dvore
- dennou miestnosťou so šatňou a sociálnym zariadením ,
- podľa potreby aj inými zariadeniami.

Triedený odpad bude podľa svojej povahy uskladňovaný buď v hale v kontajneroch alebo na kompostovisku.

Elektroodpad bude oddelene ukladaný v samostatnej miestnosti ktorá je chránená pred vplyvom atmosferických zrážok. Odpad bude ukladaný podľa nasledujúceho členenia:

- elektroodpad z chladiarenských, mraziarenských a klimatizačných zariadení,
- elektroodpad zo zobrazovacích zariadení s katódovými trubicami a elektroodpad z osvetľovacích zariadení s obsahom ortuti umiestnený samostatne v uzatvárateľnej kovovej nádobe určenej na zber osvetľovacích zariadení,
- elektroodpad z ostatných veľkých elektrozariadení (kategórie 1, 8 až 10),
- elektroodpad z ostatných malých elektrozariadení (kategórie 2 až 7).

Nebezpečné odpady budú ukladané do samostatného EKO skladu a triedené podľa druhu odpadu v sudoch alebo iných uzatváracích nádobách, ktoré budú označené identifikačnými listami odpadov. Sklad je chránený pred vplyvom atmosférických zrážok a je vybavený nepriepustnou podlahou so zabudovanou záchytnou vaňou..

Odpad, ktorý nepodlieha vplyvu vlhkosti ako napr. sklo a stavebný odpad bude umiestnený vo veľkokapacitných kontajneroch na dvore areálu.

Rozmiestnenie jednotlivých kontajnerov je zobrazené v prílohe č.2.

Staré vozidlá, zariadenia na rádioterapiu a prístroje na nukleárnu medicínu sa v zariadení nebudú zbierať.

Pre efektívnu dopravu budú odpady zhromažďované až do naplnenia kapacity pre ich odvoz a však najdlhšie jeden rok.

ODPADY ZO ZÁHRAD A Z PARKOV VRÁTANE ODPADU Z CINTORÍNŮV

PRÍPRAVNÁ PLOCHA

Na prípravnú plochu pri kompostovisku sa bude dočasne ukladať „zelený“ odpad, ktorý nepodlieha rýchlemu rozkladu, ako napr. konáre, drevo, seno atď. Plocha bude rozdelená betónovými stojkami na dve samostatné časti.

KOMPOSTOVIŠKO

Kompostoviško bude zriadené na rovnej ploche s miernym spádom na ktorej sa nezdržiava dažďová voda.

Na kompostovišku sa bude zhodnocovať výlučne biologicky rozložiteľný odpad rastlinného pôvodu, ktorý nie je chemicky kontaminovaný (ako napr. lakované, morené drevo, drevotrieska, preglejka atď.) .

Kompostované odpady:

0201 - ODPADY Z POĽNOHOSPODÁRSTVA, ZÁHRADNÍCTVA, AKVAKULTÚRY, LESNÍCTVA, POĽOVNÍCTVA A RYBÁRSTVA

0203 - ODPADY Z ÚPRAVY A ZO SPRACOVANIA OVOCIA, ZELENINY, OBILNÍN, JEDLÝCH OLEJOV, KAKAA, KÁVY, ČAJU A TABAKU; ODPAD Z KONZERVÁRENSKÉHO A TABAKOVÉHO PRIEMYSLU, VÝROBY KVASNÍC A KVASNICOVÉHO EXTRAKTU, PRÍPRAVY MELASY A FERMENTÁCIE

0203 - ODPADY Z CUKROVARNÍCKEHO PRIEMYSLU

0206 - ODPADY Z PEKÁRSKEHO A CUKRÁRENSKÉHO PRIEMYSLU

03 - ODPADY ZO SPRACOVANIA DREVA A Z VÝROBY PAPIERA, LEPENKY, CELULÓZY, REZIVA A NÁBYTKU

2002 - ODPADY ZO ZÁHRAD A Z PARKOV VRÁTANE ODPADU Z CINTORÍNŮV

2003 - INÉ KOMUNÁLNE ODPADY

Výsledkom zhodnocovania biologických odpadov kompostovaním na kompostovišku s ročnou kapacitou do 300 ton kompostu.

Kompost bude aplikovaný na vlastné pozemky a bude využitý aj v rámci rekultivácií jednotlivých skládok spoločnosti FÚRA, s.r.o. pre podporu rastu zelene.

Kompostovacia plocha

Kompostovanie sa bude prevádzať na rovnej ploche s miernym spádom, ktorý zabezpečuje odvodnenie. Zakládka sa umiestni v smere spádu plochy.

Veľkosť a úprava plochy

Veľkosť plochy na ktorej sa bude prevádzkovať kompostoviško je cca 8 x 20 m (160 m²)

Kompostoviško bude zakryté geotextíliou pre urýchlenie kompostovania a pre zabránenie šírenia zápachu, čím sa minimalizuje negatívny vplyv na životné prostredie. Preto táto technológia nevyžaduje úpravu kompostovacej plochy.

Geotextília pomáha zabezpečovať optimálne podmienky kompostovacieho procesu:

- zabraňuje šíreniu sa zápachu
- zabraňuje vysychaniu materiálu,
- chráni kompost pred UV žiarením,
- zabraňuje úletom materiálu do okolia,
- bráni premočeniu materiálu dažďovou vodou a tvorbe výluhov,
- znižuje vplyv vonkajšej teploty na rozkladný proces,
- zabraňuje nalietavaniu semien burín do kompostu.

Štiepkovač/drvič konárov

Štiepkovač/drvič sa bude používať na zmenšovanie objemu veľkých a tvrdých častí dreva, čo vedie k urýchleniu kompostovacieho procesu.

Ďalšie strojné zariadenia, ktoré sa môžu používať v zariadení sú:

- nakladač – na manipuláciu s materiálom a kompostom,
- preosievač kompostu – na preosievanie výsledného produktu.

Zakládka

Zakládka je navrstvený materiál podľa vopred určenej receptúry do tvaru pásovej hromady (hroble). Výška a šírka zakládky sa bude upravovať podľa množstva materiálu a stupňa rozkladu (pri rozklade dochádza k redukcii objemu a váhy kompostovaného materiálu), maximálna dĺžka je daná rozmerom kompostovacej plochy.

Zakládka je po celý čas (okrem nutných technologických operácií) zakrytá geotextíliou.

Priebeh rozkladného procesu bude sledovaný meraním teploty. Z vývoja teplôt v zakládke vyplýva, akú technologickú operáciu je nevyhnutné v danej chvíli vykonať (prekopávanie, prevlhčenie, ukončenie procesu...).

- merací rozsah stupnice min. 0 až + 80 °C,
- dĺžka vpichovacej sondy min. 1 m.

Vzhľadom na striktné určené typy biologických odpadov, ich vlastnosti a zloženie, nie je potrebné vykonať analýzu vstupných surovín, ani výsledného produktu kompostu (nevzťahuje sa na neho zákon č. 136/2000 Z. z. o hnojivách v znení neskorších predpisov).

Preberanie a spracovanie odpadu

Odpad v prevádzke preberá zaškolený pracovník.

Vykoná vizuálnu kontrolu a prevedie zápis o prijatí odpadu do prevádzkového denníka.

Suroviny, ktoré majú pomer C/N užíť ako 30/1 (napr. tráva) alebo vyššiu vlhkosť ako 40 %, by mali byť čo najskôr zapracované do kompostovacej zakládky. Suroviny s pomerom C/N širším ako 30/1 a vlhkosťou do 40 % môžu byť podľa druhu a potreby dočasne skladované a postupne primiešavané podľa vopred určenej surovinovej skladby k materiálom bohatým na dusík.

V prípade príjmu surovín, ktoré nie sú vhodné na spracovanie v kompostovisku, pracovník tieto odpady neprevezme na kompostovisko.

Pracovník vykoná podľa potreby úpravu materiálu (drvenie). Materiály, ktorých štruktúra to dovoľí – suchšie uhlíkaté suroviny (lístie, drevná štiepka, slama, seno), budú dočasne uskladňované a priebežne podľa potreby používané na premiešavanie s materiálmi s vysokou vlhkosťou (čerstvá tráva, zvyšky z ovocia a zeleniny) vo vopred určenom pomere (surovinová skladba zakládky) a navázané do kompostovacej zakládky.

V uvedenom váhovom/objemovom pomere sa komponenty navrstvia do zakládky.

Po ukončení navážania kompostovacej zakládky sa prevedie jej prekopanie – homogenizácia zakládky a v prípade potreby sa kopa zavlaží a prikryje geotextíliou. Tým sa spustí kompostovací proces.

Pokiaľ teplota vystúpi nad 65 – 70 °C alebo pod 35°C, je nutné zakládku prekopáť.

Ak je teplota posledné dva týždne konštantná a po prekopaní sa nezvýši, je v zakládke ukončený kompostovací proces.

Po skonštatovaní ukončenia procesu poverený pracovník prevedie test klíčivosti, čím zistí či kompost nie je fyto toxický.

Po ukončení procesu sa v prípade potreby (podľa spôsobu využitia) vykoná preosiatie kompostu. Nadsitná časť sa použije do novej základky. Preosiaty kompost bude použitý na hnojenie resp. rekultiváciu mimoprodukčných plôch alebo uskladnený vo vreciach.

Ide o riadený aeróbny rozkladný proces biologicky rozložiteľných odpadov. To znamená, že celý proces musí byť kontrolovaný a za maximálneho prístupu vzduchu. Kompostovací proces je spustený po založení základky.

Výsledkom procesu je kompost - tmavohnedá, nezapáchajúca hmota zemitej vône, mikrobiálne oživená s obsahom stabilných živín.

II.8.3 Druhy triedených a uskladnených odpadov

Druhy odpadov triedené a uskladnené v zbernom zariadení podľa vyhlášky MŽP SR č. 365/2015 Z.z., ktorou sa ustanovuje katalóg odpadov.

čís. druhu	názov druhu odpadu	kategória odpadu
15 01 01	obaly z papiera a lepenky	O
15 01 02	obaly z plastov	O
15 01 03	obaly z dreva	O
15 01 04	obaly z kovu	O
15 01 05	kompozitné obaly	O
15 01 07	obaly zo skla	O
15 01 09	obaly z textilu	O
15 01 10	obaly obsahujúce zvyšky nebezpečných látok alebo kontaminované nebezpečnými látkami	N
15 01 11	kovové obaly obsahujúce nebezpečný tuhý pórovitý základný materiál (napr. azbest) vrátane prázdnych tlakových nádob	N
15 02 02	absorbenty, filtračné materiály vrátane olejových filtrov inak nešpecifikovaných, handry na čistenie, ochranné odevy kontaminované nebezpečnými látkami	N
15 02 03	absorbenty, filtračné materiály, handry na čistenie a ochranné odevy iné ako uvedené v 15 02 02 O	
16 01 07	olejové filtre	N
16 02 14	vyradené zariadenia iné ako uvedené v 16 02 09 až 16 02 13	O
16 02 16	časti odstránené z vyradených zariadení, iné ako uvedené v 16 02 15	O
16 06 01	olovené batérie	N
16 06 02	niklovo-kadmiové batérie	N
16 06 03	batérie obsahujúce ortuť	N
16 06 04	alkalické batérie iné ako uvedené v 16 06 03	O
16 06 05	iné batérie a akumulátory	O
17 01 01	betón	O
17 01 02	tehly	O
17 01 03	obkladačky, dlaždice a keramika	O
17 01 07	zmesi betónu, tehál, obkladačiek, dlaždíc a keramiky iné ako uvedené v 17 01 06	O
17 02 01	drevo	O
17 02 02	sklo	O
17 02 03	plasty	O
17 04 01	meď, bronz, mosadz	O
17 04 02	hliník	O
17 04 03	olovo	N
17 04 04	zinok	O
17 04 05	železo a oceľ	O
17 04 06	cín	O
17 04 07	zmiešané kovy	O
17 04 11	káble iné ako uvedené v 17 04 10	O
17 08 02	stavebné materiály na báze sadry iné ako uvedené v 17 08 01	O
17 09 04	zmiešané odpady zo stavieb a demolácií iné ako uvedené v 17 09 01,	

	17 09 02 a 17 09 03	O
19 12 01	papier a lepenka	O
19 12 02	železné kovy	O
19 12 03	neželezné kovy	O
19 12 04	plasty a guma	O
19 12 05	sklo	O
19 12 07	drevo iné ako uvedené v 19 12 06	O
19 12 09	minerálne látky (napr. piesok, kamenivo)	O
19 12 12	iné odpady vrátane zmiešaných materiálov z mechanického spracovania odpadu iné ako uvedené v 19 12 11	O
20 01 01	papier a lepenka	O
20 01 02	sklo	O
20 01 08	biologicky rozložiteľný kuchynský a reštauračný odpad	O
20 01 10	šatstvo	O
20 01 11	textílie	O
20 01 13	rozpúšťadlá	N
20 01 14	kyseliny	N
20 01 15	zásady	N
20 01 17	fotochemické látky	N
20 01 19	pesticídy	N
20 01 21	žiarivky a iný odpad obsahujúci ortuť	N
20 01 23	vyradené zariadenia obsahujúce chlórfluórované uhľovodíky	N
20 01 25	jedlé oleje a tuky	O
20 01 26	oleje a tuky iné ako uvedené v 20 01 25	N
20 01 27	farby, tlačiarenské farby, lepidlá a živice obsahujúce nebezpečné látky	N
20 01 28	farby, tlačiarenské farby, lepidlá a živice iné ako uvedené v 20 01 27	O
20 01 29	detergenty obsahujúce nebezpečné látky	N
20 01 30	detergenty iné ako uvedené v 20 01 29	O
20 01 33	batérie a akumulátory uvedené v 16 06 01, 16 06 02 alebo 16 06 03 a netriedené batérie a akumulátory obsahujúce tieto batérie	N
20 01 34	batérie a akumulátory iné ako uvedené v 20 01 33	O
20 01 35	vyradené elektrické a elektronické zariadenia iné ako uvedené v 20 01 21 a 20 01 23, obsahujúce nebezpečné časti	N
20 01 36	vyradené elektrické a elektronické zariadenia iné ako uvedené v 20 01 21, 20 01 23 a 20 01 35	O
20 01 37	drevo obsahujúce nebezpečné látky	N
20 01 38	drevo iné ako uvedené v 20 01 37	O
20 01 39	plasty	O
20 01 40	kovy	O
20 01 40 07	zmiešané kovy	O
20 01 40 01	meď, bronz, mosadz	O
20 01 40 02	hliník	O
20 01 40 03	olovo	O
20 01 40 04	zinok	O
20 01 40 05	železo a oceľ	O
20 01 40 06	cín	O
20 01 40 07	zmiešané kovy	O
20 02 01	biologicky rozložiteľný odpad	O
20 02 02	zemina a kamenivo	O
20 03 07	objemný odpad	O
20 03 08	drobný stavebný odpad	O

Zaradenie zberu elektro-odpadov

Kategória č. 1: Veľké domáce spotrebiče

Kategória č. 2: Malé domáce spotrebiče

Kategória č. 3: Informačné technológie a telekomunikačné zariadenia

Kategória č. 4: Spotrebná elektronika

Kategória č. 5: Svetelné zdroje

Kategória č. 6: Elektrické a elektronické nástroje (okrem veľkých stacionárnych priemyselných nástrojov)

Kategória č. 7: Hračky, zariadenia určené na športové a rekreačné účely

Zhodnocovanie alebo zneškodňovanie bude zabezpečené oprávnenou organizáciou.

Denná kapacita zberného dvora na vstupe bude 100 t ostatných odpadov a 30 t nebezpečných odpadov. Maximálna kapacita podľa druhu odpadu je uvedená v nasledujúcej tabuľke:

Názov odpadu	Katalógové číslo	Max. denná kapacita		Maximálne uskladnené množstvo (t)
		Na vstupe (t/deň)	Na výstupe (t/deň)	
Obaly z papiera a lepenky	15 01 01	20	20	50
Obaly z plastov	15 01 02	10	20	50
Obaly z dreva	15 01 03	10	10	20
Obaly z kovu	15 01 04	20	20	30
Kompozitné obaly	15 01 05	10	10	20
Obaly zo skla	15 01 07	60	60	400
Obaly z textilu	15 01 09	5	5	10
Obaly obsahujúce zvyšky NL alebo kontaminované NL	15 01 10	2	2	2
Kovové obaly obsahujúce nebezpečný tuhý pórovitý základný materiál(napr. azbest) vrátane prázdnych tlakových nádob	15 01 11	2	2	2
Absorbenty, filtračné materiály vrátane olejových filtrov inak nešpecifikovaných, handry na čistenie, ochranné odevy kontaminované NL	15 02 02	2	2	2
Absorbenty, filtračné materiály, handry na čistenie a ochranné odevy iné ako uvedené v 15 02 02 O	15 02 03	2	2	2
Olejové filtre	16 01 07	2	2	2
Vyradené zariadenia iné ako uvedené v 16 02 09 až 16 02	16 02 14	10	10	10
Časti odstránené z vyradených zariadení, iné ako uvedené v 16 02	16 02 16	10	10	10
Olovené batérie	16 06 01	10	10	10
Niklovo-kadmiové batérie	16 06 02	2	2	2
Batérie obsahujúce ortuť	16 06 03	3	3	3
Alkalické batérie iné ako uvedené v 16 06 03	16 06 04	2	2	2
Iné batérie a akumulátory	16 06 05	2	2	2
Betón	17 01 01	20	20	30
Tehly	17 01 02	20	20	30
Obkladačky, dlaždice a keramika	17 01 03	20	20	30
Zmesi betónu, tehál, obkladačiek, dlaždíc a keramiky iné ako uvedené v	17 01 07	20	20	30

Názov odpadu	Katalógové číslo	Max. denná kapacita		Maximálne uskladnené množstvo (t)
		Na vstupe (t/deň)	Na výstupe (t/deň)	
17 01 06				
Drevo	17 02 01	10	10	20
Sklo	17 02 02	20	20	30
Plasty	17 02 03	10	10	20
Meď, bronz, mosadz	17 04 01	20	20	30
Hliník	17 04 02	10	10	20
Olovo	17 04 03	20	20	30
Zinok	17 04 04	20	20	30
Železo a oceľ	17 04 05	20	20	30
Cín	17 04 06	20	20	30
Zmiešané kovy	17 04 07	20	20	30
Káble iné ako uvedené v 17 04 10	17 04 11	10	10	20
Stavebné materiály na báze sadry iné ako uvedené v 17 08 01	17 08 02	10	10	20
Zmiešané odpady zo stavieb a demolácií iné ako uvedené v 17 09 01, 17 09 02 a 17 09 03	17 09 04	20	20	30
Papier a lepenka	19 12 01	20	20	30
Železné kovy	19 12 02	20	20	30
Neželezné kovy	19 12 03	20	20	30
Plasty a guma	19 12 04	10	10	20
Sklo	19 12 05	20	20	30
Drevo iné ako uvedené v 19 12 06	19 12 07	10	10	20
Textílie	19 12 08	5	5	10
Minerálne látky (napr. piesok, kamenivo)	19 12 09	20	20	30
Iné odpady vrátane zmiešaných materiálov z mechanického spracovania odpadu iné ako uvedené v 19 12 11	19 12 12	10	10	20
Papier a lepenka	20 01 01	20	20	30
Sklo	20 01 02	20	20	30
Biologicky rozložiteľný kuchynský a reštauračný odpad	20 01 08	1	1	2
Šatstvo	20 01 10	5	5	10
Textílie	20 01 11	5	5	10
Rozpúšťadlá	20 01 13	1	1	2
Kyseliny	20 01 14	1	1	2
Zásady	20 01 15	1	1	2
Fotochemické látky	20 01 17	1	1	2
Pesticídy	20 01 19	1	1	2
Žiarivky a iný odpad obsahujúci ortuť	20 01 21	1	1	2
Vyradené zariadenia obsahujúce chlórfluórované uhľovodíky	20 01 23	10	10	20
Jedlé oleje a tuky	20 01 25	1	2	2
Oleje a tuky iné ako uvedené	20 01 26	1	2	2

Názov odpadu	Katalógové číslo	Max. denná kapacita		Maximálne uskladnené množstvo (t)
		Na vstupe (t/deň)	Na výstupe (t/deň)	
v 20 01 25				
Farby, tlačiarenské farby, lepidlá a živice obsahujúce nebezpečné látky	20 01 27	1	2	2
Farby, tlačiarenské farby, lepidlá a živice iné ako uvedené v 20 01 27	20 01 28	2	2	2
Batérie a akumulátory iné ako uvedené v 20 01 33	20 01 34	10	10	20
Vyradené elektrické a elektronické zariadenia iné ako uvedené v 20 01 21 a 20 01 23, obsahujúce nebezpečné časti	20 01 35	10	10	20
Vyradené elektrické a elektronické zariadenia iné ako uvedené v 20 01 21, 20 01 23 a 20 01 35	20 01 36	10	10	20
Drevo obsahujúce nebezpečné látky	20 01 37	5	5	10
Drevo iné ako uvedené v 20 01 37	20 01 38	40	40	40
Plasty	20 01 39	20	20	30
Kovy	20 01 40	20	20	30
Biologicky rozložiteľný odpad	20 02 01	50	50	300
Zemina a kamenivo	20 02 02	20	20	300
Iné biologicky nerozložiteľné odpady	20 02 03	20	20	30
Zmesový komunálny odpad	20 03 01	20	20	30
Objemný odpad	20 03 07	20	20	30

Poznámka:

Zmesový komunálny odpad nebude do zberného dvora zvážaný. Odpad bude uskladnený po vytriedení z iného odpadu.

Celková ročná kapacita zberného dvora bude 2000 ton.

II.9 Zdôvodnenie potreby navrhovanej činnosti v danej lokalite (jej pozitíva a negatíva)

Dôvodom navrhovanej prevádzky je zefektívnenie zberu separovaného odpadu v okolitých obciach a zabezpečenie zberu nebezpečného odpadu.

Pozitíva: Separovanie komunálneho odpadu.

Negatíva - Mierne zvýšenie hluku a prašnosti.

II.10. Celkové náklady

Náklady na zriadenie prevádzky sú odhadované na 20 000 €.

II.11. Dotknutá obec

Mesto JELŠAVA, Námestie Republiky 499, 049 16 JELŠAVA.

II.12. Dotknutý samosprávny kraj

Úrad Banskobystrického samosprávneho kraja, Námestie SNP 23, 974 01 Banská Bystrica.

II.13. Dotknuté orgány

Mesto JELŠAVA, Námestie Republiky 499, 049 16 JELŠAVA.

Okresný úrad, Odbor starostlivosti o životné prostredie, Komenského 40, 050 01 Revúca

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rimavskej Sobote, Sama Tomášika 14, 979 01 Rimavská Sobota.

Regionálne veterinárna a potravinová správa Rimavská Sobota, Kirijevská 22, 979 01

Rimavská Sobota

Okresné riaditeľstvo HaZZ Revúca Okružná 3, 05001 Revúca.

II.14. Povoľujúci orgán

Okresný úrad, Odbor starostlivosti o životné prostredie, Komenského 40, 050 01 Revúca

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rimavskej Sobote, Sama Tomášika 14, 979 01 Rimavská Sobota.

Regionálne veterinárna a potravinová správa Rimavská Sobota, Kirijevská 22, 979 01

II.15. Rezortný orgán

Ministerstvo životného prostredia SR, Nám L. Štúra 1, 812 35 Bratislava.

II.16. Druh požadovaného povolenia navrhovanej činnosti podľa osobitných predpisov

Požaduje sa vydanie súhlasu na prevádzkovanie zariadenia na zber odpadov podľa zákon 79/2015 Z.z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov:

- §97 ods. 1 písm. c) súhlas na prevádzkovanie zariadenia na zhodnocovanie odpadov,
- §97 ods. 1 písm. d), súhlas na prevádzkovanie zariadenia na zber odpadov,
- §97 ods. 1 písm. e) bod. 2 vydanie prevádzkového poriadku zariadenia na zhodnocovanie odpadov,
- §97 ods. 1 písm. f) nakladanie s nebezpečnými odpadmi vrátane ich prepravy, ak nie je súčasťou súhlasu podľa iných ustanovení tohto odseku, a to v prípade, ak pôvodca odpadu alebo držiteľ odpadu ročne nakladá v súhrne s väčším množstvom ako 1 tona alebo ak prepravca prepravuje ročne väčšie množstvo ako 1 tona nebezpečných odpadov,
- §97 ods. 1 písm. i) zhromažďovanie odpadov držiteľom odpadu bez predchádzajúceho triedenia, ak vzhľadom na následný spôsob ich zhodnocovania alebo zneškodňovania nie je triedenie a oddelené zhromažďovanie možné alebo účelné.
- Súhlas na uvedenie priestorov do prevádzky „Zberné zariadenie JELŠAVA“ (RÚVZ).
- Súhlas na nakladanie s nebezpečným odpadom „Zberné zariadenie JELŠAVA“ (RÚVZ).
- Schválenie prevádzkového poriadku „Zberné zariadenie JELŠAVA“ (RÚVZ).
- Schválenie činnosti skladovania vedľajších živočíšnych produktov materiálu kategórie 3 – kuchynský odpad a použité potravinárske tuky a oleje určené na ďalšie spracovanie podľa čl. 14 písm. k) nariadenia ES č. 1069/2009 (RVaPS).

II.17. Vyjadrenie o predpokladaných vplyvoch navrhovanej činnosti presahujúcich štátne hranice

Navrhované zariadenie vzhľadom na svoju vzdialenosť cca 30 km od hraníc s Maďarskom, nebude mať vplyv na životné prostredie presahujúci štátne hranice.

III. Základné informácie o súčasnom stave životného prostredia dotknutého územia

III.1. Charakteristika prírodného prostredia vrátane chránených území [napr. navrhované chránené vtáčie územia, územia európskeho významu, európska sústava chránených území (Natura 2000), národné parky, chránené krajinné oblasti, chránené vodohospodárske oblasti]

Vstupom do Európskej únie 1. mája 2004 sa Slovenská republika zaradila do spoločenstva štátov, ktoré je postavené na základoch spoločnej vnútornej aj zahraničnej politiky. Spoločné pravidlá a normy sú záväzné rovnako pre všetky členské štáty EÚ a sú nadradené ich jednotlivým národným zákonom. Európska únia tak vystupuje voči ostatnému svetu ako jeden celok.

Sústava chránených území EÚ sa nazýva NATURA 2000. Vznikla spojením dvoch, spočiatku nezávislých, sústav:

1. sústavy **chránených vtáčích území** (v európskej legislatíve sú tieto územia nazývané ako Special Protected Areas, SPAs), ktorá sa vytvára od roku 1979 na základe **smernice Rady č. 79/409/EHS o ochrane voľne žijúcich vtákov** (tzv. smernica o vtákoch), ktorú nahradila **smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/147/ES z 30. novembra 2009 o ochrane voľne žijúceho vtáctva**.
2. sústavy **územia európskeho významu** (v európskej legislatíve označovaných ako Special Areas of Conservation, SACs), ktorá sa vytvára od roku 1992 na základe **smernice Rady č. 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín** (tzv. smernica o biotopoch).

1. stupeň ochrany - územie SR nezaradené do vyššieho stupňa ochrany
2. stupeň ochrany - chránená krajinná oblasť (CHKO)
3. stupeň ochrany - národný park (NP)
4. stupeň ochrany - chránený areál (CHA)
5. stupeň ochrany - prírodná rezervácia (PR)
 - prírodná pamiatka (PP)
 - národná prírodná rezervácia (NPR)
 - národná prírodná pamiatka (NPP)

Národný park Muránska planina

Vyhlásený: Nariadením vlády SR č. 259/1997 Z.z., ktorým sa vyhlasuje Národný park Muránska planina zo dňa **23. 12. 1997**

Pôvodná CHKO Muránska planina bola vyhlásená Vyhláškou MK SSR č. 9/1977 Zb. zo dňa 30. 12. 1976.

Výmera NP: 20 318 ha (OP 21 698 ha)

Okresy: Revúca, Brezno, Rimavská Sobota

Jedná sa o horský krajinný podcelok v Spišsko-gemerskom krasi, ktorý ohraničujú Stolické vrchy, Slovenský raj, Horehronské podolie a Veporské vrchy a je to jeden zo Slovenských najzachovalejších národných parkov. Najvyšším vrchom celého územia je Fabova hoľa /1439 m/. Muránska planina je rozdelená potokmi v západnej časti na Baňov vrch, Javorinu, Hradovú a Kášter, na východnom okraji na Grúň, Strateník a Dlhý vrch. Len malá časť vody odteká z planiny povrchovými tokmi. Patrí k nim Furmanec, Strieborný potok, Hrdzavý potok, Trsteník, Strateník a Dlhý potok.

Kras oblasti je vybudovaný vápencami a dolomitmi. Povrchové krasové javy - skalné veže, kaňony, závrty a hlboké doliny vznikli činnosťou vody, eróziou alebo zrútením jaskynných stropov. Územie je popretínané množstvom puklín až vznikli priepasti /v evidencii ich je cca 15,

až do hĺbky 115 m, niektoré sú na dne trvale zaľadnené/, množstvo ich je bezodtokových. Muránska planina je známa aj svojím úctyhodným počtom jaskýň - 116. To súvisí aj s množstvom ponorov potokov a vyvieračkami (38 väčších vyvieračiek).

Pôdy sú na strmších svahoch plytké, často vystupuje holá skala. Celá oblasť sa vyznačuje vzácnou flórou a faunou. Lesy zaberajú vyše 40 percent plochy národného parku. Kosodrevina tu rastie už vo výške 750 m, čo je jej najnižší výskyt u nás. Rastlinstvo Muránskej planiny je veľmi podobné rastlinstvu Slovenského raja, na rozdiel od neho však má viaceré horské až vysokohorské druhy. Najvzácnejším z nich je chránený paleoendemit lykovec kríčkovitý (*Daphne arbuscula*), ktorý rastie na viacerých strmých, ťažko prístupných skalných stenách a ktorý sa nikde inde na svete nevyskytuje. Jeho nízke kríčky rozkvitajú skoro na jar ružovými a vzácné aj bielymi kvetmi a doďaleka šíria omamnú vôňu. Ďalšími vzácnymi rastlinami sú zemolez alpský, stračia nôžka tatranská, lomikaz trváci a rosička okrúhloolistá.

Zo vzácných živočíchov sú zastúpené medveď hnedý, rys ostrovid, orol skalný, sokol rároh, hniezdi tu bocian čierny.

Na Muránskej planine sa chovajú aj horské kone, vypestované pre potreby lesného hospodárstva z huculského plemena.

Z turistických atrakcií vyniká povestami opradený hrad Muráň, skalný stĺp, intermitujúci prameň vo Furmanci a rezervácia Suché doly –Teplíce

Zoznam osobitne chránených častí prírody

Národná prírodná pamiatka Bobačka

Kraj: Banskobystrický
Okres: Revúca
Obec: Muránska Huta

Predmet ochrany: Ochrana jaskyne, ktorá patrí medzi najtypickejšie fluviokrasové autochtónne jaskyne na Slovensku, vznikla v podmienkach planinového krasu, má bohatú, rozmanitú a neporušenú kvapľovú výzdobu i jedinečné erózne formy.

Prírodná pamiatka Chvalovská jaskyňa

Kraj: Banskobystrický
Okres: Revúca
Obec: Chvalová

Predmet ochrany: V ochrannom pásme prírodnej pamiatky sú predmetom ochrany citlivé jaskynné geosystémy.

Národná prírodná rezervácia Cigánka

Kraj: Banskobystrický
Okres: Revúca
Obec: Muráň

Predmet ochrany: NPR je vyhlásená na ochranu geomorfolog.významného a krajinársky dominantného skal.masívu Cigánky, ktorý je biotopom pôvodnej flóry a fauny a súčasne predstavuje významnú kultúrohist.lokalitu. Rastie tu paleoendemit Muránskej planiny - lykovec muránsky.

Prírodná rezervácia Fabova hoľa

Kraj: Banskobystrický
Okres: Brezno / Revúca
Obec: Polomka, Muráň, Pohronská Polhora

Predmet ochrany: Územie predstavuje cennú prírodovednú lokalitu s výskytom vzácných les. spoločenstiev chránených druhov fauny a zároveň predstavuje jednu z krajinných dominánt Slovenského rudohoria, s charakteristickým podhôľnym až vysočinovým reliéfom.

Prírodná rezervácia Hodošov les

Kraj: Banskobystrický
Okres: Revúca
Obec: Revúca

Predmet ochrany: Územie predstavuje posledný zachovalý fragment starého bukového lesa v širšom okolí. Les. porasty tvoria enklávu vyznačujúcu sa vysokým stupňom zachovania „pôvodnosťou, ako aj pestrým drevinovým zložením v okolí intenzívne obhospodarovaných lesov

Národná prírodná rezervácia Hrdzavá

Kraj: Banskobystrický
Okres: Revúca
Obec: Muráň

Predmet ochrany: NPR je vyhlásená na ochranu prirodzených skalných a lesných spoločenstiev so zriedkavými druhmi flóry (i lykovec muránsky) a fauny v Spišsko-gemerskom krase, ako aj rôznych krasových foriem, ako sú skalné okná, skalný most a jaskyne. Výskyt kosodreviny.

Národná prírodná rezervácia Javorníková

Kraj: Banskobystrický
Okres: Revúca
Obec: Muráň

Predmet ochrany: NPR je vyhlásená na ochranu prirodzených skalných a lesných spoločenstiev so zriedkavými druhmi flóry a fauny a rôznymi krasovými formami v Spišsko-gemerskom krase, dôležitých z vedeckovýskumného, náučného a kultúr.-vých. hľadiska.

Chránený areál Lúky pod Ukorovou

Kraj: Banskobystrický
Okres: Revúca
Obec: Revúca

Predmet ochrany: Účelom vyhlásenia chráneného areálu je ochrana biotopov európskeho významu: Nížinné a podhorské kosné lúky (6510), Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach (6430) a Prechodné rašeliniská a trasoviská (7140), biotopu národného významu: Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí a druhov európskeho významu: mlok hrebenatý (*Triturus cristatus*) a kunka žltobruchá (*Bombina variegata*).

Chránený areál Lúka pod cintorínom

Kraj: Banskobystrický
Okres: Revúca
Obec: Revúca

Predmet ochrany: Účelom vyhlásenia chráneného areálu je ochrana biotopu európskeho významu: Nížinné a podhorské kosné lúky (6510), biotopov národného významu: Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí, Psiarkové aluviálne lúky a Vegetácia vysokých ostríc a druhu európskeho významu kunka žltobruchá (*Bombina variegata*).

Prírodná pamiatka Vešelénihho jaskyňa

Kraj: Banskobystrický
Okres: Revúca
Obec: Muráň

Predmet ochrany: Jaskyňa je prístupná návštevníkom za účelom zotavenia a poznávania jej prírodných a historických hodnôt.

Prírodná rezervácia Zdychavské skalky

Kraj: Banskobystrický
Okres: Revúca
Obec: Muránska Zdychava

Predmet ochrany: PR je vyhlásené na ochranu rastlinného spoločenstva s rozchodníkom ročným (*Sedum annuum* L.) v Stolických vrchoch.

Kamenná diera je prírodná pamiatka v správe štátnej ochrany prírody SSJ. Nachádza sa v okrese Revúca v Banskobystrickom kraji. Územie bolo vyhlásené v roku 1994 a naposledy novelizované v roku 2012. Ochranné pásmo nebolo určené.

Predmetom ochrany je: *Jaskyňa prístupná návštevníkom za účelom zotavenia a poznávania jej prírodných a historických hodnôt.*

Malá Stožka je národná prírodná rezervácia v správe štátnej ochrany prírody Muránska planina.

Nachádza sa v katastrálnom území obce Muráň v okrese Revúca v Banskobystrickom kraji. Územie bolo vyhlásené v roku 1965 na 123,5400 ha.

Predmetom ochrany je: *národná prírodná rezervácia predstavuje veniec dolomitových braľných útesov s náhornou plošinou so zachovalými lokalitami vápnomilných skalných rastlinných a živočíšnych druhov a spoločenstiev od trávnatých vápencových bučín, jedľových bučín cez bukové javoriny až po najvlhšie spoločenstvá jaseňových javorín.*

Morské oko je prírodná pamiatka v správe príspevkovej organizácie Správa slovenských jaskýň.

Nachádza sa v katastrálnom území mesta Tornaľa v okrese Revúca v Banskobystrickom kraji. Územie bolo vyhlásené v roku 1994 a naposledy novelizované v roku 2011. Ochranné pásmo nebolo určené.

Predmetom ochrany je: *Účelom návšt. poriadku je prispieť k ochrane prírodnej pamiatky Morské oko a jej únosnému využívaniu na kultúrno-výchovné účely úpravou podrobností o územnej ochrane a využívaní jaskyne a o správaní sa jej návštevníkov.*

Poludnica je národná prírodná rezervácia v správe štátnej ochrany prírody Muránska planina.

Nachádza sa v katastrálnom území obce Muráň v okrese Revúca v Banskobystrickom kraji. Územie bolo vyhlásené v roku 1984 a naposledy novelizované v roku 1988 na rozlohe 330,4300 ha. Ochranné pásmo nebolo určené.

Predmetom ochrany je: *NPR je vyhlásená na ochranu prirodzených biotopov vzácnnej fauny a flóry, pozoruhodného krasového reliéfu Muránskej planiny na vedeckovýskumné, náučné a kultúrno-výchovné ciele. Výskyt miestneho paleoendemitu svet. významu lykovca muránskeho*

Šarkanica je národná prírodná rezervácia v správe štátnej ochrany prírody Muránska planina.

Nachádza sa v katastrálnom území obce Muráň, Tisovec v okrese Rimavská Sobota a okrese Revúca v Banskobystrickom kraji. Územie bolo vyhlásené v roku 1984 na rozlohe 454,7500 ha. Ochranné pásmo nebolo určené.

Predmetom ochrany je: *NPR je vyhlásená na ochranu geologicky a geomorfologicky významnej časti Muránskej planiny so zachovalými prirodzenými skalnými a lesnými biocenózami s bohatým zastúpením chránených a iných zriedkavých i ohrozených druhov rastlín a živočíchov.* <https://sk.wikipedia.org/wiki/%C5%A0arkanica> - cite_note-1

Šiance je národná prírodná rezervácia v správe štátnej ochrany prírody Muránska planina.

Nachádza sa v katastrálnom území obce Muráň, Muránska Huta v okrese Revúca v Banskobystrickom kraji. Územie bolo vyhlásené v roku 1999 na rozlohe 132,0600 ha. Ochranné pásmo nebolo určené.

Predmetom ochrany je: *NPR je vyhlásená z dôvodu zabezpečenia ochrany územia s členitou a výraznou geomorfolog. stavbou, na ktorú sú viazané prirodzené lesné spoločenstvá druhého až piateho les. vegetačného stupňa s výskytom mnohých chránených a ohrozených druhov fauny a flóry.* <https://sk.wikipedia.org/wiki/%C5%A0iance> - cite_note-1

Tunel pod Dielikom je tunel na nedostavanej železničnej trati z Revúcej do Tisovca, na pomedzí okresov Revúca a Rimavská Sobota. Jeho celková dĺžka je 2002 metrov, pričom mal prekonávať sedlo Dielik, ktoré vzniklo selektívnou eróziou muránskeho zlomu. V tomto tuneli, na kilometri 13,295 sa mal nachádzať aj najvyšší bod trate

Tunel je od roku 1997 vyhlásený ako chránený areál, lebo patrí k jedným z najvýznamnejších zimovísk netropierov v Strednej Európe. Lokalita je však na území Národného parku Muránska planina a nie je prístupná verejnosti. Jeho tisovecký portál leží zaplavený v stavebnej jame po tom, ako sa tesne za portálom zrútila klenba tunela. Muránsky portál je zamrežovaný a sú pred ním dlhé oporné múry.

Veľká Stožka je národná prírodná rezervácia v správe štátnej ochrany prírody Muránska planina.

Nachádza sa v katastrálnom území obce Muráň, Heľpa, Závadka nad Hronom v okrese Brezno, okrese Revúca v Banskobystrickom kraji. Územie bolo vyhlásené v roku 1965 a naposledy novelizované v roku 1993 na 98,7800 ha.

Predmetom ochrany je: *národná prírodná rezervácia predstavuje mimoriadne zachovalé pralesné porasty. Lesné fytoocenózy vytvárajú pestrú mozaiku od bučín po reliktné dealpínske a smrekovcové boriny. Výskyt reliktných a endemitných druhov. NPR je významnou lokalitou dravého vtáctva. Výrazná krasová geomorfológia*

Vešelého jaskyňa je prírodná pamiatka v správe štátnej ochrany prírody SSJ.

Nachádza sa v katastrálnom území obce Muráň v okrese Revúca v Banskobystrickom kraji. Územie bolo vyhlásené v roku 1994 a naposledy novelizované v roku 2008. Ochranné pásmo nebolo určené.

Predmetom ochrany je: *Jaskyňa je prístupná návštevníkom za účelom zotavenia a poznávania jej prírodných a historických hodnôt.* https://sk.wikipedia.org/wiki/Ve%C5%A1el%C3%A9ho_jasky%C5%88a - cite_note-1

Zdychavské skalky je prírodná rezervácia v správe štátnej ochrany prírody Muránska planina.

Nachádza sa v katastrálnom území obce Muránska Zdychava v okrese Revúca v Banskobystrickom kraji. Územie bolo vyhlásené v roku 1988 na rozlohe 2,5400 ha. Ochranné pásmo nebolo určené.

Predmetom ochrany je: *PR je vyhlásené na ochranu rastlinného spoločenstva s rozchodníkom ročným (Sedum annuum L.) v Stolických vrchoch*

III.1.2. NATURA 2000

Natura 2000 symbolizuje ochranu prírodných hodnôt Európskej únie. Natura 2000 je názov sústavy chránených území členských štátov EÚ, ktorej cieľom je zachovať prírodné dedičstvo významné pre EÚ ako celok a nielen pre príslušný členský štát. Natura 2000 bude predstavovať sústavu chránených území európskeho významu vyhlásených na ochranu biotopov, živočíchov a rastlín, ktoré sú na území členských štátov EÚ vzácné alebo ohrozené. Výber území do sústavy chránených území Natura 2000 je založený výslovne na vedeckom základe. Opatrenia na zabezpečenie priaznivého vývoja týchto území z hľadiska ochrany prírody však berú do úvahy aj ekonomické, sociálne, kultúrne a regionálne požiadavky. Účelom vytvorenia tejto sústavy teda nie je izolovať chránené územia a vylúčiť v nich činnosť človeka, ale naopak, podstatou ich ochrany je zabezpečiť a podporiť tie aktivity, ktoré sú v súlade so záujmami ochrany prírody. Územia sústavy Natura 2000 budú súčasťou prostredia človeka, ktorý v nich žije, pracuje alebo ich navštevuje. Tvorba sústavy Natura 2000 je jednou z najvýznamnejších európskych iniciatív na ochranu biodiverzity a „základným kameňom“ politiky EÚ v tejto oblasti. Členské štáty EÚ sa pri tvorbe tejto sústavy riadia legislatívou, ktorá je pre ne záväzná. Jej základ v oblasti ochrany prírody tvoria dve smernice:

- smernica Rady č. 79/409/EHS o ochrane voľne žijúcich vtákov
 - smernica Rady č. 92/43/EHS o ochrane biotopov, voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín
- Tieto právne predpisy predstavujú najkomplexnejšiu právnu normu na ochranu prírody vo svete. Po vstupe Slovenskej republiky do EÚ sa musia obe smernice v plnej miere uplatňovať aj u nás. Sústavu Natura 2000 tvoria dva typy území: chránené vtáčie územia – vyhlasované podľa smernice o vtákoch, územia ochrany biotopov a druhov – vyhlasované podľa smernice o biotopoch. Smernica o vtákoch bola prijatá na ochranu všetkých voľne žijúcich druhov vtákov, ktoré sa prirodzene vyskytujú na území členských štátov EÚ. Smernica chráni všetky pôvodné európske druhy, a to počas celého ich života, teda vajcia, mláďatá a hniezda. Okrem toho chráni aj biotopy, na ktoré sa jednotlivé druhy vtákov viažu. V praxi to znamená, že nikto nesmie usmrcovať, odchytať alebo inak poškodzovať žiaden vtáčí druh ani jeho hniezda a biotop, v ktorom žije. Zvláštny režim sa uplatňuje v prípade, ak ide o druhy, na ktoré sa môže

poľovať. Smernica uvádza zoznam 181 druhov a poddruhov vtákov, pre ktoré sa spolu so sťahovavými vtákmi musia vyčleniť špeciálne chránené územia – chránené vtáčie územia.

Smernica o biotopoch bola prijatá na ochranu biotopov, druhov rastlín a živočíchov, ktoré sú výnimočné z hľadiska EÚ. V tomto prináša radikálnu zmenu v doterajšej koncepcii ochrany prírody, kde sa zdôrazňovala ochrana území. Predmetom ochrany sú v prvom rade biotopy, rastliny a živočíchy, ktorých zachovanie je významné v európskom kontexte. Biotopy, ktorým hrozí zánik v ich prirodzenom areáli rozšírenia alebo majú malý areál, prípadne predstavujú výnimočné príklady európskych biotopov. Špeciálny dôraz sa kladie na prioritné biotopy. V súčasnosti sa v rámci EÚ chráni 198 typov biotopov, z toho je 65 prioritných. Na Slovensku sa z nich vyskytuje 63 typov biotopov, z čoho 22 sa zaraďuje medzi prioritné.

Biotopy chránených druhov, ktoré možno efektívne chrániť iba v prípade zachovania celého ich biotopu. Aj v tomto prípade sa zdôrazňuje ochrana prioritných druhov rastlín a živočíchov. Druhy rastlín a živočíchov, ktoré sú ohrozené alebo sa postupne stávajú ohrozenými, rovnako ako druhy, ktoré sú veľmi vzácne a vyskytujú sa len v niektorých oblastiach Európy.

Smernica o biotopoch obsahuje zoznam viac ako 200 chránených druhov živočíchov a 500 druhov rastlín, ktoré si vyžadujú zvýšenú pozornosť v celoeurópskom meradle. Z nich sa na Slovensku vyskytuje 109 druhov živočíchov a 39 druhov rastlín. Výber území Natura 2000 je založený v prvom rade na podrobnom celoplošnom zmapovaní chránených biotopov a druhov. V rámci Slovenska budú navrhnuté územia spĺňajúce kritériá na ich zaradenie do sústavy Natura 2000. Jej významnú časť budú tvoriť súčasné chránené územia, ktoré pokrývajú 23 % rozlohy Slovenska. Základným kritériom pre výber územia bude reprezentatívny výskyt chránených biotopov a druhov. V prípade, že sa na území nachádzajú prioritné biotopy a druhy, je jeho šanca na zaradenie do sústavy Natura 2000 veľmi vysoká. Každý členský štát EÚ je povinný prispieť k vytvoreniu sústavy Natura 2000 v rozsahu, ktorým zabezpečí reprezentatívnosť chránených biotopov a biotopov chránených druhov. Slovenská republika po svojom vstupe do EU predložila národný zoznam chránených vtáčích území podľa smernice o vtákoch a navrhovaný národný zoznam území ochrany biotopov a druhov podľa smernice o biotopoch. Ten definitívne schváli Európska komisia. Chránené vtáčie územia a územia ochrany biotopov a druhov vytvoria sústavu chránených území Natura 2000. Princípom ochrany území sústavy Natura 2000 je ochrana ich prírodných hodnôt, berúc do úvahy vedecké, ekonomické, sociálne a kultúrne požiadavky, regionálne a miestne danosti. Cieľom nie je potlačiť ľudské aktivity na týchto územiach. V mnohých prípadoch sú práve ľudské aktivity na ochranu prírody nevyhnutné, musia však zostať v súlade s jej cieľmi. Ako príklad možno uviesť kosenie a pasenie niektorých typov lúk, ktoré výrazne prispievajú k ochrane ohrozených druhov rastlinných spoločenstiev (SAŽP).

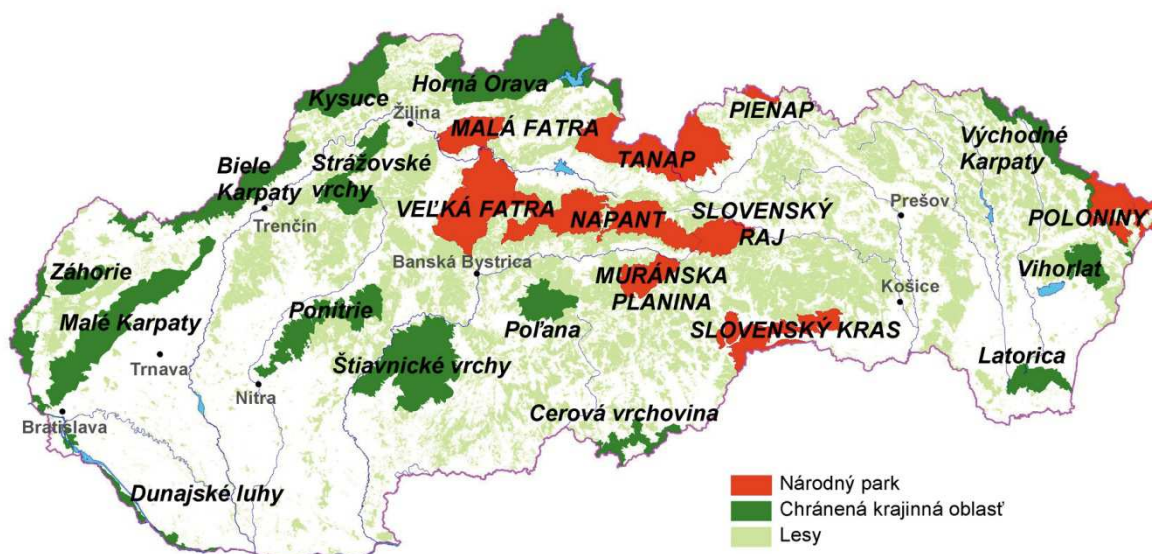
Na území mesta a okolia sa nevyskytujú:

Chránené krajinné oblasti (CHKO).

Národné parky a ochranné pásma (OP) Chránené areály a (OP) Národné prírodné pamiatky a prírodné pamiatky + (OP).

Národné prírodné rezervácie a prírodné rezervácie + (OP).

Mapa veľkoplošných chránených území SR

Na južnej a juhovýchodnej časti k.ú. hraničí mesto s ochranným pásmom Národného parku Slovenský kras.

Národný park svojim ochranným pásmom a hranicou nezasahuje do riešeného územia.

Prístupová cesta do **Ochtinskej aragonitovej jaskyne** vedie cez kataster mesta Jelšava. Ochtinská aragonitová jaskyňa je zaradená do Zoznamu svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO.

Na k.ú. mesta sa nachádzajú chránené časti prírody – prírodné pamiatky – Jaskyne Jelšavského krasu, ktorý predstavuje najzápadnejší výbežok Slovenského krasu.

Ďalšie významné časti prírody a krajiny s biotopmi chránených organizmov na k.ú. mesta: Hniezdo bociana bieleho na Námestí republiky.

Západný svah Hrádku s masívnym výskytom snežienky

Priestor Tri peniažky – Skalka – Slovenská skala ako xerothermné krasové spoločenstvo s výskytom vzácných druhov flóry a fauny.

Priestor Žobráckej doliny. Jedná sa o lokalitu, ktorá je významná výskytom druhov *Crex crex* a *Aquila pomarina*.

Oblasť Žobráckej doliny je významná z hľadiska rozmnožovania obojživelníkov a bol tu zaznamenaný hojný výskyt chráneného druhu Chrapkáča poľného

Územia európskeho významu v okrese Revúca

Kod lokality	Názov lokality	Kraj	Útvár ŠOP SR
SKUEV0001	Tri peniažky	BANSKOBYSTRICKÝ KRAJ	NP Muránska planina
SKUEV0002	Lúky pod Ukorovou	BANSKOBYSTRICKÝ KRAJ	NP Muránska planina
SKUEV0018	Lúka pod cintorínom	BANSKOBYSTRICKÝ KRAJ	NP Muránska planina
SKUEV0202	Trešková	BANSKOBYSTRICKÝ KRAJ	NP Muránska planina
SKUEV0212	Muteň	BANSKOBYSTRICKÝ KRAJ	NP Muránska planina
SKUEV0225	Muránska planina	BANSKOBYSTRICKÝ KRAJ	NP Muránska planina
SKUEV0284	Teplické stráne	BANSKOBYSTRICKÝ KRAJ	NP Muránska planina
SKUEV0285	Alúvium Muráňa	BANSKOBYSTRICKÝ KRAJ	NP Muránska planina
SKUEV0366	Drienčanský kras	BANSKOBYSTRICKÝ KRAJ	CHKO Cerová vrchovina
SKUEV0402	Bradlo	BANSKOBYSTRICKÝ KRAJ	NP Muránska planina
SKUEV0730	Hodošov les	BANSKOBYSTRICKÝ KRAJ	NP Muránska Planina

Popis lokality

Názov : Tri peniažky
Kód územia : SKUEV0001
Kraj : BANSKOBYSTRICKÝ
 KRAJ
Rozloha : 140,51 ha
Správca územia : NP Muránska planina
Katastrálne územia : Jelšava

Mapa lokality

mapa nie je právne záväzná

Biotopy, ktoré sú predmetom ochrany

- [6190](#) Dealpínske travinnobylinné porasty
- [6210](#) Suchomilné travinnobylinné a krovinové porasty na vápnom podloží (*dôležité stanovišťa Orchideaceae)
- [8210](#) Karbonátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou
- [9130](#) Bukové a jedľové kvetnaté lesy
- [9150](#) Vápnomilné bukové lesy
- [40A0*](#) Xerothermné kroviny
- [91H0*](#) Teplomilné panónske dubové lesy

Druhy, ktoré sú predmetom ochrany

roháč obyčajný	Lucanus cervus
podkovár malý	Rhinolophus hipposideros
netopier obyčajný	Myotis myotis
pižmovec hnedý	*Osmoderma eremita
poniklec prostredný	*Pulsatilla subslavica
poniklec veľkokvetý	Pulsatilla grandis

Činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na ciele ochrany v chránenom území

Povrchové lomy vápencové, dolomitové
 Telekomunikačné stožiare a transformačné stanice
 Lomy a ťažba ostatného stavebného kameňa a nerudných surovín (vrátane pieskov)

Činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na ciele ochrany mimo chráneného územia

Zriaďiť poľovnícke zariadenie - zvernica
 Spaľovne odpadu
 Sklárky odpadu

Popis lokality

Názov : Lúky pod Ukorovou
Kód územia : SKUEV0002
Kraj : BANSKOBYSTRICKÝ
KRAJ
Rozloha : 12,13 ha
Správca územia : NP Muránska planina
Katastrálne územia : Revúca
Revúčka

Mapa lokality

mapa nie je právne záväzná

Biotopy, ktoré sú predmetom ochrany

[6430](#) Vlhkomilné vysokobylinné lemové spoločenstvá na poriečnych nivách od nížin do alpínskeho stupňa

[6510](#) Nížinné a podhorské kosné lúky

[7140](#) Prechodné rašeliniská a trasoviská

Druhy, ktoré sú predmetom ochrany

[kunka žltobruchá](#)

[modráčik krvavcový](#)

[mlok hrebenatý](#)

[Bombina variegata](#)

[Maculinea teleius](#)

[Triturus cristatus](#)

Činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na ciele ochrany v chránenom území

Manipulácia s vodnou hladinou

Hospodársky odber vody

Melioračné sústavy

Činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na ciele ochrany mimo chráneného územia

Melioračné sústavy

Veľkokapacitné poľnohospodárske budovy a sklady, stajne a maštale

Popis lokality

Názov : Lúka pod cintorínom
Kód územia : SKUEV0018
Kraj : BANSKOBYSTRICKÝ
KRAJ
Rozloha : 4,97 ha
Správca územia : NP Muránska planina
Katastrálne územia : Revúca

Mapa lokality

mapa nie je právne záväzná

Biotopy, ktoré sú predmetom ochrany

[6510](#) Nížinné a podhorské kosné lúky

Druhy, ktoré sú predmetom ochrany

[kunka žltobruchá](#)

[Bombina variegata](#)

[modráčik krvavcový](#)

[Maculinea teleius](#)

Činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na ciele ochrany v chránenom území

Nie sú uvedené

Činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na ciele ochrany mimo chráneného územia

Nie sú uvedené

Popis lokality

Názov : Trešková
Kód územia : SKUEV0202
Kraj : BANSKOBYSTRICKÝ
KRAJ
Rozloha : 25,21 ha
Správca územia : NP Muránska planina
Katastrálne územia : Mokrá Lúka

Mapa lokality

mapa nie je právne záväzná

Biotopy, ktoré sú predmetom ochrany

[9110](#) Kyslomilné bukové lesy

[9130](#) Bukové a jedľové kvetnaté lesy

Druhy, ktoré sú predmetom ochrany

[roháč obyčajný](#)

[Lucanus cervus](#)

[slezinník nepravý](#)

[Asplenium adulterinum](#)

Činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na ciele ochrany v chránenom území

Lomy a ťažba ostatného stavebného kameňa a nerudných surovín (vrátane pieskov)

Činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na ciele ochrany mimo chráneného územia

Skládky odpadu

Popis lokality

Názov : Muteň
Kód územia : SKUEV0212
Kraj : BANSKOBYSSTRICKÝ
KRAJ
Rozloha : 33,08 ha
Správca územia : NP Muránska planina
Katastrálne územia : Jelšavská Teplica
Šivetice

Mapa lokality

mapa nie je právne záväzná

Biotopy, ktoré sú predmetom ochrany

- [6110*](#) Pionierske porasty na plytkých karbonátových a bázických substrátoch zväzu Alysso-Sedion albi
- [6190](#) Dealpínske travinnobylinné porasty
- [6210](#) Suchomilné travinnobylinné a krovinové porasty na vápnitom podloží (*dôležité stanovištia Orchideaceae)
- [8310](#) Nesprístupnené jaskynné útvary
- [9130](#) Bukové a jedľové kvetnaté lesy
- [40A0*](#) Xerothermné kroviny
- [91G0*](#) Karpatské a panónske dubovo-hrabové lesy
- [91H0*](#) Teplomilné panónske dubové lesy

Druhy, ktoré sú predmetom ochrany

roháč obyčajný	Lucanus cervus
podkovár malý	Rhinolophus hipposideros
netopier obyčajný	Myotis myotis
netopier brvitý	Myotis emarginatus
poniklec veľkokvetý	Pulsatilla grandis

Činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na ciele ochrany v chránenom území

Povrchové lomy vápencové, dolomitové
 Diaľkové rozvody elektriny
 Stožiare elektrických vedení, transformačné stanice
 Zriaďiť poľovnícke zariadenie – zvernica

Činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na ciele ochrany mimo chráneného územia

Povrchové malé vápencové a dolomitové lomy ak ide o ťažbu odstrelom
 Spaľovne odpadu
 Sklárky odpadu

Popis lokality

Názov : Muránska planina
Kód územia : SKUEV0225
Kraj : BANSKOBYSTRICKÝ KRAJ
Rozloha : 20257,37 ha
Správca územia : NP Muránska planina
Katastrálne územia : Heľpa
 Muráň
 Muránska Huta
 Pohorelá
 Pohronská Polhora
 Polomka
 Šumiac
 Tisovec
 Vaľkovňa
 Závadka nad Hronom

Mapa lokality

mapa nie je právne záväzná

Biotopy, ktoré sú predmetom ochrany

- [91E0*](#) Lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy
- [3150](#) Prirodzené eutrofné a mezotrofné stojaté vody s vegetáciou plávajúcich a /alebo ponorených cievnatých rastlín typu Magnopotamion alebo Hydrocharition
- [4070*](#) Kosodrevina
- [5130](#) Porasty borievky obyčajnej
- [6110*](#) Pionierske porasty na plytkých karbonátových a bázičných substrátoch zväzu Alysso-Sedion albi
- [6170](#) Alpínske a subalpínske vápnomilné travinnobylinné porasty
- [6190](#) Dealpínske travinnobylinné porasty
- [6210](#) Suchomilné travinnobylinné a krovinové porasty na vápnitom podloží (*dôležité stanovištia Orchideaceae)
- [6230*](#) Kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte
- [6430](#) Vlhkomilné vysokobylinné lemové spoločenstvá na poriečnych nivách od nížin do alpínskeho stupňa
- [6510](#) Nížinné a podhorské kosné lúky
- [6520](#) Horské kosné lúky
- [7110*](#) Aktívne vrchoviská
- [7140](#) Prechodné rašeliniská a trasoviská
- [7220*](#) Penovcové prameniská
- [7230](#) Slatiny s vysokým obsahom báz
- [8160*](#) Nespevnené karbonátové skalné sutiny montánneho až kolinného stupňa
- [8210](#) Karbonátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou
- [8220](#) Silikátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou
- [8310](#) Nesprístupnené jaskynné útvary
- [9110](#) Kyslomilné bukové lesy
- [9130](#) Bukové a jedľové kvetnaté lesy
- [9140](#) Javorovo-bukové horské lesy
- [9150](#) Vápnomilné bukové lesy
- [9180*](#) Lipovo-javorové sutinové lesy
- [9410](#) Horské smrekové lesy
- [40A0*](#) Xerothermné kroviny
- [91D0*](#) Brezové, borovicové a smrekové lesy na rašeliniskách

[91H0*](#) Teplomilné panónske dubové lesy

[91Q0](#) Reliktné vápnomilné borovicové a smrekovcové lesy

Druhy, ktoré sú predmetom ochrany

[plocháč červený](#)

[kunka žltobruchá](#)

[mlok karpatský](#)

[vydra riečna](#)

[fúzač alpský](#)

[rys ostrovid](#)

[bystruška potočná](#)

[ohniváčik veľký](#)

[spriadač kostihojový](#)

[podkovár malý](#)

[netopier veľkouchý](#)

[uchaňa čierna](#)

[netopier obyčajný](#)

[medveď hnedý](#)

[netopier brvitý](#)

[podkovár veľký](#)

[poniklec prostredný](#)

[syseľ pasienkový](#)

[vlk dravý](#)

[črievičník papučkový](#)

[zvonček hrubokoreňový](#)

[poniklec slovenský](#)

[hraboš tatranský](#)

[netopier pobrežný](#)

[kováčik fialový](#)

[netopier ostrouchý](#)

[lietavec sťahovavý](#)

[lykovec muránsky](#)

[kyjanôčka zelená](#)

[zvonovec ľaliolistý](#)

[fúzač karpatský](#)

[podkovár južný](#)

[kobylika štysova](#)

[Cucujus cinnaberinus](#)

[Bombina variegata](#)

[Triturus montandoni](#)

[Lutra lutra](#)

[*Rosalia alpina](#)

[Lynx lynx](#)

[Carabus variolosus](#)

[Lycaena dispar](#)

[*Callimorpha quadripunctaria](#)

[Rhinolophus hipposideros](#)

[Myotis bechsteini](#)

[Barbastella barbastellus](#)

[Myotis myotis](#)

[*Ursus arctos](#)

[Myotis emarginatus](#)

[Rhinolophus ferrumequinum](#)

[*Pulsatilla subslavica](#)

[Spermophilus citellus](#)

[*Canis lupus](#)

[Cypripedium calceolus](#)

[*Campanula serrata](#)

[*Pulsatilla slavica](#)

[Microtus tatricus](#)

[Myotis dasycneme](#)

[Limoniscus violaceus](#)

[Myotis blythi](#)

[Miniopterus schreibersii](#)

[*Daphne arbuscula](#)

[Buxbaumia viridis](#)

[Adenophora lilifolia](#)

[*Pseudogaurotina excellens](#)

[Rhinolophus euryale](#)

[Isophya stysi](#)

Činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na ciele ochrany v chránenom území

Ťažba a úprava rudných surovín

Povrchové lomy vápencové, dolomitové

Ťažba ostatných nerastov

Banské stavby a ťažobné zariadenia

Diaľkové rozvody elektriny

Lyžiarske vleky

Lyžiarske zjazdové trate

Zasnežovanie lyžiarskych tratí

Jazda na snežných skútroch

Lomy a ťažba ostatného stavebného kameňa a nerudných surovín (vrátane pieskov)

Ťažba a úprava uhlia, lignitu a bituminózných hornín

Vzletové dráhy, pristávacie dráhy a rolovacie dráhy letísk
Malé vodné elektrárne
Veterne elektrárne
Osvetlenie bežeckých tratí, lyžiarskych tratí a športových areálov mimo uzavretých stavieb
Diaľkové ropovody a plynovody, rozvody vody alebo pary
Stožiare elektrických vedení, transformačné stanice
Golfové ihriská
Ostatné budovy na bývanie (detské domovy, študentské domovy, domovy dôchodcov a útulky pre bezdomovcov a pod.)

Činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na ciele ochrany mimo chráneného územia

Rozširovanie vetkých nepôvodných druhov živočíchov
Farmy na chov zvierat - zariadenie, v ktorom sa chová viac ako 100 jedincov zvierat na komerčné účely (s výnimkou hospodárskych zvierat)
Ťažba a úprava rudných surovín
Ťažba ostatných nerastov
Banské stavby a ťažobné zariadenia
Tepelné, vodné, jadrové alebo iné elektrárne a energetické zariadenia
Spaľovne odpadu
Skládky odpadu
Diaľnice

Popis lokality

Názov : Teplické stráne
Kód územia : SKUEV0284
Kraj : BANSKOBYSTRICKÝ KRAJ
Rozloha : 352,18 ha
Správca územia : NP Muránska planina
Katastrálne územia : Gemerský Milhošť
Jelšavská Teplica

Mapa lokality

mapa nie je právne záväzná

Biotopy, ktoré sú predmetom ochrany

- [6110*](#) Pionierske porasty na plytkých karbonátových a bázických substrátoch zväzu Alysso-Sedion albi
- [6190](#) Dealpínske travnobylinné porasty
- [6210](#) Suchomilné travnobylinné a krovinové porasty na vápnitom podloží (*dôležité stanovištia Orchideaceae)
- [8210](#) Karbonátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou
- [8310](#) Nesprístupnené jaskynné útvary
- [9130](#) Bukové a jedľové kvetnaté lesy
- [9180*](#) Lipovo-javorové sutinové lesy
- [40A0*](#) Xerothermné kroviny
- [91G0*](#) Karpatské a panónske dubovo-hrabové lesy
- [91H0*](#) Teplomilné panónske dubové lesy

Druhy, ktoré sú predmetom ochrany

[kunka žltobruchá](#)

[roháč obyčajný](#)

[podkovár malý](#)

[uchaňa čierna](#)

[netopier obyčajný](#)

[netopier brvitý](#)

[podkovár veľký](#)

[poniklec prostredný](#)

[poniklec veľkokvetý](#)

[netopier pobrežný](#)

[lietavec sťahovavý](#)

[podkovár južný](#)

[včelník rakúsky](#)

[Bombina variegata](#)

[Lucanus cervus](#)

[Rhinolophus hipposideros](#)

[Barbastella barbastellus](#)

[Myotis myotis](#)

[Myotis emarginatus](#)

[Rhinolophus ferrumequinum](#)

[*Pulsatilla subslavica](#)

[Pulsatilla grandis](#)

[Myotis dasycneme](#)

[Miniopterus schreibersii](#)

[Rhinolophus euryale](#)

[Dracocephalum austriacum](#)

Činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na ciele ochrany v chránenom území

Povrchové lomy vápencové, dolomitové

Lomy a ťažba ostatného stavebného kameňa a nerudných surovín (vrátane pieskov)

Telekomunikačné stožiare a transformačné stanice

Diaľkové rozvody elektriny

Činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na ciele ochrany mimo chráneného územia

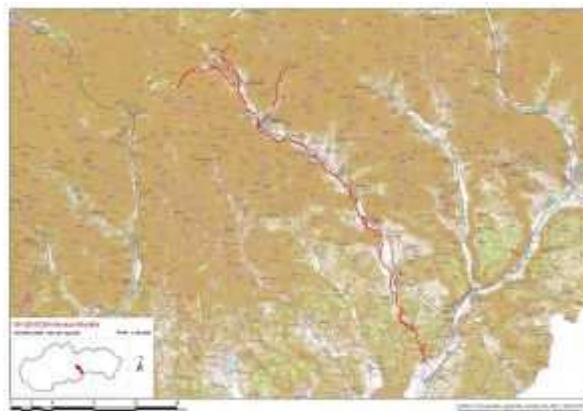
Povrchové veľkokapacitné vápencové a dolomitové lomy

Povrchové malé vápencové a dolomitové lomy ak ide o ťažbu odstrelom

Popis lokality

Názov : Alúvium Muráňa
Kód územia : SKUEV0285
Kraj : BANSKOBYSŤICKÝ KRAJ
Rozloha : 226,33 ha
Správca územia : NP Muránska planina
územia : Bretka
 Jelšava
 Jelšavská Teplica
 Licince
 Lubeník
 Meliata
 Mokrá Lúka
 Muráň
 Muránska Dlhá Lúka
 Muránska Lehota
 Muránska Zdychava
 Revúca
 Revúcka Lehota
 Revúčka
 Šivetice

Mapa lokality

mapa nie je právne záväzná

Biotopy, ktoré sú predmetom ochrany

[91E0*](#) Lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy

[6430](#) Vlhkomilné vysokobylinné lemové spoločenstvá na poriečnych nivách od nížin do alpínskeho stupňa

[6510](#) Nížinné a podhorské kosné lúky

[7140](#) Prechodné rašeliniská a trasoviská

Druhy, ktoré sú predmetom ochrany

[hlaváč bieloplutvý](#)

[kunka žltobruchá](#)

[mlok karpatský](#)

[vydra riečna](#)

[podkovár malý](#)

[uchaňa čierna](#)

[netopier obyčajný](#)

[netopier brvitý](#)

[podkovár veľký](#)

[netopier pobrežný](#)

[modráčik krvavcový](#)

[podkovár južný](#)

[mlynárik východný](#)

[vážka](#)

[mrena stredomorská](#)

[mihul'a](#)

[Cottus gobio](#)

[Bombina variegata](#)

[Triturus montandoni](#)

[Lutra lutra](#)

[Rhinolophus hipposideros](#)

[Barbastella barbastellus](#)

[Myotis myotis](#)

[Myotis emarginatus](#)

[Rhinolophus ferrumequinum](#)

[Myotis dasycneme](#)

[Maculinea teleius](#)

[Rhinolophus euryale](#)

[Leptidea morsei](#)

[Leucorrhinia pectoralis](#)

[Barbus meridionalis](#)

[Eudontomyzon sp.](#)

Činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na ciele ochrany v chránenom území

Vypúšťanie odpadových vôd a osobitných vôd do povrchových vôd poškodzujúce ukazovatele vody vhodnej pre život a reprodukciu pôvodných druhov rýb

Hospodársky odber vody

Úpravy tokov, priehrad, rybníkov a ochranných hrádzí

Malé vodné elektrárne

Výrub drevín brehových porastov (žiadateľ nie je správcom vodného toku), nad 50 m dĺžky

Činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na ciele ochrany mimo chráneného územia

Ostatné ťažobné vrty s používaním výplachu ak sú vypúšťané do toku nad územím

Skládky odpadu

Veľkokapacitné poľnohospodárske budovy a sklady, stajne a maštale

Popis lokality

Názov : Drienčanský kras
Kód územia : SKUEV0366
Kraj : BANSKOBYSTRICKÝ KRAJ
Rozloha : 1609,11 ha
Správca územia : CHKO Cerova vrchovina
Katastrálne územia : Drienčany
Hrušovo
Kyjatice
Lipovec
Potok
Ratkovská Lehota
Rybník nad Turcom
Slizké
Striežovce
Španie Pole

Mapa lokality

mapa nie je právne záväzná

Biotopy, ktoré sú predmetom ochrany

- [3150](#) Prirodzené eutrofné a mezotrofné stojaté vody s vegetáciou plávajúcich a /alebo ponorených cievnatých rastlín typu Magnopotamion alebo Hydrocharition
- [6210](#) Suchomilné travnobylinné a krovinové porasty na vápnom podloží (*dôležité stanovišťa Orchideaceae)
- [6240*](#) Subpanónske travnobylinné porasty
- [6430](#) Vlhkomilné vysokobylinné lemové spoločenstvá na poriečnych nivách od nížin do alpskeho stupňa
- [6510](#) Nížinné a podhorské kosné lúky
- [8210](#) Karbonátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou
- [8310](#) Nesprístupnené jaskynné útvary
- [9110](#) Kyslomilné bukové lesy
- [9130](#) Bukové a jedľové kvetnaté lesy
- [9180*](#) Lipovo-javorové sutinové lesy
- [40A0*](#) Xerothermné kroviny
- [91G0*](#) Karpatské a panónske dubovo-hrabové lesy
- [91H0*](#) Teplomilné panónske dubové lesy
- [91M0](#) Panónsko-balkánske cerové lesy

Druhy, ktoré sú predmetom ochrany

kunka žltobruchá	Bombina variegata
vydra riečna	Lutra lutra
fúzač alpský	*Rosalia alpina
rys ostrovid	Lynx lynx
roháč obyčajný	Lucanus cervus
podkovár malý	Rhinolophus hipposideros
netopier veľkouchý	Myotis bechsteini
uchaňa čierna	Barbastella barbastellus
netopier obyčajný	Myotis myotis
medveď hnedý	*Ursus arctos
netopier brvitý	Myotis emarginatus
podkovár veľký	Rhinolophus ferrumequinum
poniklec veľkokvetý	Pulsatilla grandis
vlk dravý	*Canis lupus
hadinec červený	Echium russicum
netopier ostrouchý	Myotis blythi
lietavec sťahovavý	Miniopterus schreibersii
podkovár južný	Rhinolophus euryale

Činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na ciele ochrany v chránenom území

- Povrchové lomy vápencové, dolomitové
- Rozširovanie invázných druhov rastlín uvedených v prílohe č. 2 vyhlášky
- Rozširovanie nepôvodných druhov rastlín (s výnimkou druhov uvedených v prílohe č. 2 a 3 vyhlášky)
- Rozširovanie všetkých nepôvodných druhov živočíchov
- Vypaľovanie stariny
- Manipulácia s vodnou hladinou
- Hospodársky odber vody
- Skládky odpadu

Umiestnenie informačného, reklamného alebo propagačného zariadenia

Účelové komunikácie

Miestne rozvody elektriny (okrem domových prípojk)

Budovanie a vyznačenie turistických chodníkov, náučných chodníkov, bežeckých trás, lyžiarskych trás alebo cyklotrás

Budovanie a vyznačenie mototrás

Umiestnenie krátkodobého prenosného zariadenia, ako je prenosný stánok, prístrešok, konštrukcia alebo zariadenie na slávnostnú výzdobu a osvetlenie budov, scénickej stavby pre film alebo televíziu

Terénne úpravy, ktorými sa podstatne mení vzhľad prostredia alebo odtokové pomery

Len veľkokapacitné poľnohospodárske budovy a sklady, stajne a maštale

Vykonávanie činnosti meniacej stav mokrade alebo koryto vodného toku, najmä ich úpravu, zasypávanie, odvodňovanie, ťažba tŕstia, rašeliny, bahna a riečného materiálu okrem vykonávania týchto činností v koryte vodného toku jeho správcom

Výrub stromov, nad 80 stromov

Výrub krov, nad 500 m²

Výrub drevín brehových porastov (žiadateľ nie je správcom vodného toku), nad 50 m dĺžky

Údržba brehových porastov (oprávnenie správcu toku), nad 1000 m dĺžky

Likvidácia brehových porastov holorubným spôsobom (oprávnenie správcu toku), nad 100 m dĺžky

Výrub drevín pri cestných komunikáciách, nad 300 m dĺžky

Výrub stromov na pasienkoch s plochou väčšou ako 5 ha (okrem náletu do 20 rokov veku, alebo obvodu do 20 cm), nad 1000 stromov

Likvidácia drevín z dôvodu revitalizácie pasienkov, nad 1 ha

Umiestnenie, výsadba a zloženie nepôvodných druhov drevín mimo ovocného sadu, vinice, chmeľnice a záhrady, bez limitu

Činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na ciele ochrany mimo chráneného územia

Rozširovanie invázných druhov rastlín uvedených v prílohe č.2 vyhlášky

Rozširovanie nepôvodných druhov rastlín (s výnimkou druhov uvedených v prílohe č. 3 vyhlášky a druhov rastlín uvedených v prílohe č.2) - Rastliny I. a II. kategórii Zoznamu nepôvodných, invázných a expanzívnych

Rozširovanie vetkých nepôvodných druhov živočíchov

Zriaďť poľovnícke zariadenie - zvernica

Vypaľovanie stariny

Povrchové veľkokapacitné vápencové a dolomitové lomy

Povrchové malé vápencové a dolomitové lomy ak ide o ťažbu odstrelom

Spaľovne odpadu

Skládky odpadu

Terénne úpravy, ktorými sa podstatne mení vzhľad prostredia alebo odtokové pomery

Popis lokality

Názov : Bradlo
Kód územia : SKUEV0402
Kraj : BANSKOBYSSTRICKÝ
 KRAJ
Rozloha : 0 ha
Správca územia : NP Muránska planina
Katastrálne územia : Nandraž

Mapa lokality

mapa nie je právne záväzná

Druhy, ktoré sú predmetom ochrany

[podkovár malý](#)
[uchaňa čierna](#)
[netopier brvitý](#)
[podkovár veľký](#)
[lietavec sťahovavý](#)
[podkovár južný](#)

[Rhinolophus hipposideros](#)
[Barbastella barbastellus](#)
[Myotis emarginatus](#)
[Rhinolophus ferrumequinum](#)
[Miniopterus schreibersii](#)
[Rhinolophus euryale](#)

Činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na ciele ochrany v chránenom území

Nie sú uvedené

Činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na ciele ochrany mimo chráneného územia

Nie sú uvedené

Popis lokality

Názov : Hodošov les
Kód územia : SKUEV0730
Kraj : BANSKOBYSSTRICKÝ
 KRAJ
Rozloha : 21,57 ha
Správca územia : NP Muránska Planina
Katastrálne územia : Revúca

Mapa lokality

mapa nie je právne záväzná

Biotopy, ktoré sú predmetom ochrany

[9130](#) Bukové a jedľové kvetnaté lesy
[9180*](#) Lipovo-javorové sutinové lesy

Činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na ciele ochrany v chránenom území
Nie sú uvedené

Činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na ciele ochrany mimo chráneného územia
Nie sú uvedené

III.2.9 Ovzdušie – stav znečistenia ovzdušia

Mesto Jelšava patrí medzi šesť miest s najhorším ovzduším. Patrí sem Veľká Ida neďaleko Košíc, v Ružomberok, Banská Bystrica, Jelšava a v Bratislava na Trnavskom mýte.

Na celkovej úrovni znečistenia ovzdušia sa v Jelšave výraznejšie podieľa prašnosť. Znečisťujúce látky emitované do ovzdušia v SGOO pochádzajú predovšetkým z veľkých priemyselných zdrojov znečistenia ovzdušia. Vyhláškou MŽP SR č.112/93 Z.z. bola vymedzená oblasť vyžadujúca si osobitnú ochranu ovzdušia. Do tejto oblasti patrí aj mesto Jelšava. Na tomto území sa nachádzajú dvaja prevádzkovatelia veľkých zdrojov znečistenia ovzdušia a to Slovmag a.s. a SMZ a.s. Jelšava. Ovzdušie je jednou zo základných zložiek životného prostredia. Kvalita je daná emisnými pomermi a rozptylovými podmienkami. Podmienky na rozptyl v ovzduší sa menia nielen v priebehu roka, sú závislé od klimatických podmienok a meteorologickej situácie. Z pohľadu kvality ovzdušia sa sleduje emisná a imisná situácia. Emisiou je každé priame, alebo nepriame vypustenie znečisťujúcej látky do ovzdušia. Imisiou sa rozumie zmes škodlivín nachádzajúcich sa vo voľnom ovzduší. Imisie sa sledujú prostredníctvom automatických monitorovacích staníc (AMS). V najviac znečistených oblastiach kraja sú umiestnené 4 AMS (ide o prekročenie najmä PM10 (prachové častice). Emisiou sa rozumie každé priame alebo nepriame vypustenie znečisťujúcej látky do ovzdušia. K základným znečisťujúcim a vybraným znečisťujúcim látkam ovzdušia sa zaraďujú tuhé znečisťujúce látky (TZL), oxidy síry vyjadrené ako oxid siričitý (SO₂), oxidy dusíka (NO_x), oxid uhoľnatý (CO), pachové látky, organické látky (napr. NM VOC), ktoré sú v odpadových plynach v plynovej fáze vyjadrené ako celkový organický uhlík a dibenzodioxíny a dibenzofurány. V rámci Slovenskej republiky dochádza od r. 2009 postupne k nárastu a od r. 2012 k poklesu k produkoványm emisiám oxidu uhlíka (CO). Opačná situácia je v okrese Revúca v ktorom od r. 2009 došlo k nárastu o viac ako 800 ton.

Obdobne ako u oxidov uhlíka dochádza aj u emisií oxidov dusíka (NO_x) k celkovému zníženiu v rámci Slovenskej republiky. Opačná situácia je v okrese Revúca, kde dochádza pri vypúšťaní NO_x k nárastu. Najzaťaženejším okresom v rámci BBSK je okres Revúca.

Emisie SO₂ sa postupne v Slovenskej republike a v okrese Revúca znižujú. Na úrovni BBSK a v okrese Revúca dochádza aj k znižovaniu produkcie tuhých znečisťujúcich látok (TZL).

III.3. Obyvateľstvo, jeho aktivity, infraštruktúra, kultúrohistorické hodnoty územia

III.3.1 Demografia a sociálna štruktúra

Slovensko stále patrí medzi menej urbanizované krajiny Európy, podiel obyvateľstva bývajúcего v mestách dosahuje len 56 %. Sídlnú štruktúru Slovenska možno charakterizovať ako výrazne rozdrobenú s veľkým podielom malých obcí. Z 2891 obcí Slovenska tvoria obce s menej než 1000 obyvateľmi až 67 percent, pričom ich obýva len 16 percent celkovej populácie krajiny. než 500 predstavuje súhrnne v tejto oblasti 75 %, do 1000 obyvateľov až 92,5 %, v okresoch Stropkov a Medzilaborce dokonca až 100 %.

V malých obciach zväčša takmer vymizli akékoľvek ekonomické aktivity, tradičné možnosti zamestnať sa v primárnom sektore, v poľnohospodárstve či lesnom hospodárstve sa oproti dobám socializmu výrazne zredukovali a dominantnou funkciou obcí sa stáva obytná. V neutešených pomeroch ľudia často podliehajú skepse, hrozí pokles ich participácie na správe a riadení obce. Konzervuje sa v nich aktuálny stav, čo je tiež cesta, ktorá vyúsťuje do zvýšeného odchodu najmä mladých ľudí z týchto obcí, znižuje sa pôrodnosť a narastá podiel starších

obyvateľov. Z takýchto obcí sa stávajú pomaly, ale isto vymierajúce skanzeny (a to doslova, hovoria o tom i údaje o priemernom veku domov a o úrovni a kvalite bývania).

Sústredenie takýchto malých obcí do doslova depopulačných zón s prirodzeným úbytkom, pasívnym migračným saldom či globálnym poklesom počtu obyvateľov sa nachádza najmä na severovýchode, ale i juhu Stredného Slovenska. Populácie týchto obcí sú málo početné, starnú a postupne vymierajú.

Schopnosť poskytovať verejné služby samosprávou je určená i výškou a skladbou ich rozpočtu. V malých obciach tvoria však takmer polovicu rozpočtu výdavky na správu (na chod obecného úradu, platy starostu a miestnych poslancov), z čoho vyplýva, že tieto obce majú obmedzené kapitálové výdavky, teda nie sú schopné investovať do svojho rozvoja a majú problém financovať ostatné samosprávne funkcie. Výraznú položku výdavkov obcí v súčasnosti tvoria personálne výdavky – priemerne takmer 21 % z celkových výdavkov. Malé obce majú logicky značne vyššie jednotkové náklady na administratívu (v prepočte na obyvateľa), než populačne početnejšie obce.

Mesto JELŠAVA

Počet obyvateľov: 3 194 (31. 12. 2016)

Hustota: 68,18 obyv./km²

Mesto Jelšava sa rozprestiera v Slovenskom Rudohorí medzi celkom Revúcka vrchovina, Slovenský kras a Rimavská kotlina. Administratívne patrí do Revúckeho okresu Banskobystrického samosprávneho kraja.

Nachádza sa na medzinárodnej turistickej trase Gotická cesta a na trase Európskej železnej cesty na Slovensku.

Mesto je polohovo situované do severo-južnej lineárnej sústavy osídlenia v údolí rieky Muráň, v poradí sídiel Muráň – Revúca- Lubeník – Jelšava – Plešivec a Tornaľa. Mesto leží na križovatke ciest II. triedy č. 532 a 526 a od okresného mesta Revúca je vzdialené 12 km.

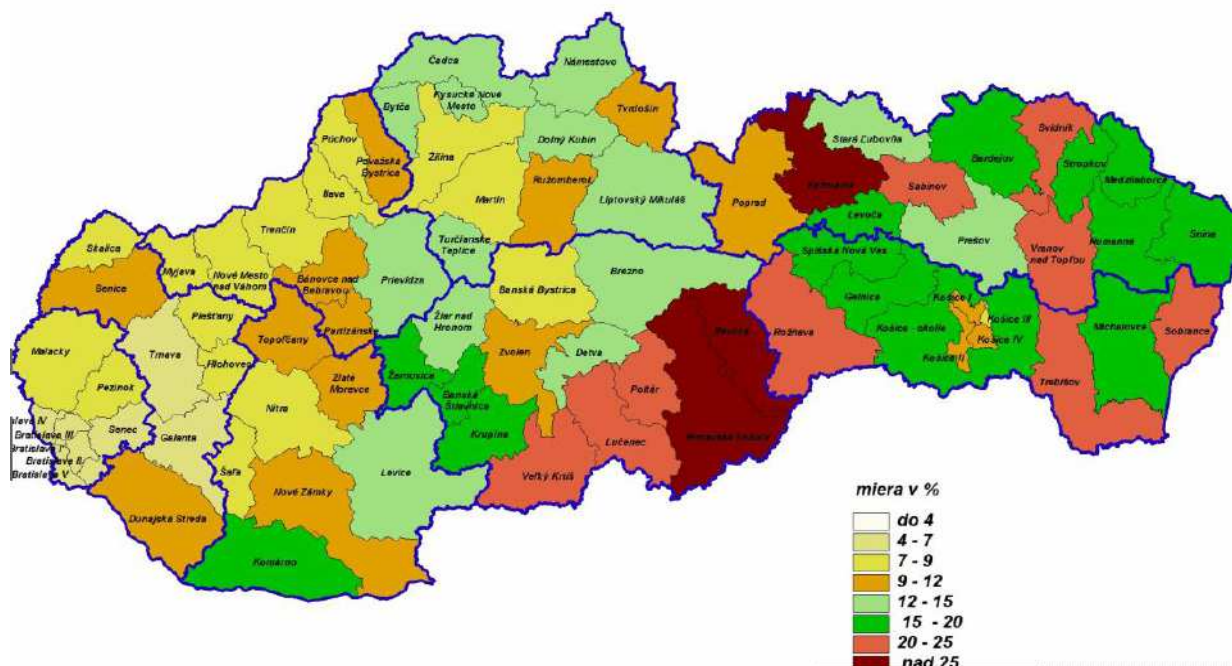
Na nadradenú celoštátnu cestnú sieť je mesto napojené prostredníctvom:

- Cesty II/532 Tisovec – Muráň – Jelšava – Tornaľa s napojením sa na cestu I/16
- Cesty II/ 526 Hnúšťa – Jelšava – Rožňava s napojením sa na cestu I/16
- Železničnou traťou regionálneho významu – Muráň – Plešivec bolo mesto napojené na celoštátnu železničnú sieť SR, tzv. „južný železničný ťah“ Zvolen – Košice. K zastaveniu osobnej dopravy (jazdy osobných vlakov) na trati došlo 1. mája 2011.

Miestnym ťažiskom osídlenia je mesto Revúca ako okresné mesto. Vázby riešeného územia smerujú do okresného mesta Revúca, do mesta Tornaľa, , mesta Rimavská Sobota ako sídla okresného významu a do Banskej Bystrice sídla krajského významu. Sídlo Rimavská Sobota tvorí v štruktúre osídlenia Slovenska centrum osídlenia nadregionálneho významu. Je prepojené zvolensko-juhoslovenskou sídelnou rozvojovou osou (Zvolen - Lučenec - Rimavská Sobota - Tornaľa - Rožňava), s ťažiskom celoštátneho významu Banská Bystrica – Zvolen, ktorá zároveň zabezpečuje širšie dopravné väzby. Z pohľadu európskej dopravnej siete je najbližšou cestnou trasou severojužná trasa triedy „B“ - E 571 (Rakúsko -) Bratislava – Zvolen – Košice (- Ukrajina), ktorá vedie južnou hranicou územia regiónu a dostupnou je trasa pomocnej triedy „A“ - E 77 Pskov - Riga - Siauliai – Tolpaki - Kaliningrad ... Gdaňsk - Elbląg - Varšava - Radom - Krakov - Trstená - Ružomberok - Zvolen – Budapešť. Na železnici je riešené územie dostupné tzv. „južnou trasou“ I. kategórie č.160 Nové Zámky - Palárikovo - Šurany - Levice - Kozárovce - Zvolen - Lučenec - Lenartovce - Rožňava - Košice, ktorá tvorí železničnú kostru Banskobystrického kraja a prechádza osou regiónu. Táto trať nie je zaradená do hlavnej európskej siete.

Významná je poloha regiónu vzhľadom na prepojenie sever – juh a spojenie Slovenska s Maďarskom vďaka hraničnému (cestnému aj železničnému) prechodu Kráľ – Bánréve.

NEZAMESTNANOSŤ

Nezamestnanosť v okrese Revúca patrí k dlhodobu najvyšším v rámci celej SR, priemerne za región sa pohybuje vo výške nad 20 %, ku koncu januára 2016 to bolo 21,4 % čo je o 4,97 % menej ako v rovnakom období v roku 2015. Rizikovou skupinou sú najmä ženy, ktoré tvoria viac ako $\frac{3}{4}$ všetkých nezamestnaných. Rovnako veľká je skupina dlho vzdelanie na úrovni strednej školy bez maturity, ktorí tvoria veľkú skupinu takmer 75% z celkového počtu nezamestnaných. Významným faktorom nezamestnanosti je práve kumulácia týchto faktorov a najmä nízka úroveň vzdelania. Nezamestnanosť vykazuje sezónne výkyvy viac ako 2%, čo je spôsobené práve zameraním na práce poľnohospodárstva. Vysoký nárast nezamestnanosti spôsobil najmä rozpad poľnohospodárstva v regióne, ako zoslabnutie zamestnávateľov v regionálnych centrách po roku 1989, čo malo následok skokovitý nárast miery nezamestnanosti. Veľké množstvo občanov sa po ukončení vzdelania nevedeli zamestnať, čím prispeli k zníženiu počtu ekonomicky aktívnych občanov a ďalšiemu nárastu evidovaných nezamestnaných. Negatívne javy dlhohodobej nezamestnanosti sa týkajú v tejto dobe hlavne skupiny starších občanov vo veku nad 45 rokov a s nízkym vzdelaním. Taktiež aj skupiny občanov, ktorí nie sú ochotní za prácou cestovať aj z dôvodu jazykovej bariéry. Tieto skupiny už stratili pracovné návyky a motiváciu k práci.

PRÍRODNÉ ZDROJE A PODMIENKY

2.2.1 GEOMORFOLOGICKÁ PRÍSLUŠNOSŤ ÚZEMIA

Jelšava sa rozprestiera na rozhraní Slovenského rudohoria a Slovenského krasu. Je mestom s bohatou baníckou a železiarskou tradíciou ako i remeselnou výrobou. Mesto sa nachádza na medzinárodnej turistickej trase Gotická cesta.

Územnosprávne patrí do Banskobystrického kraja, leží 12 kilometrov juhovýchodne od mesta Revúca.

Geografická poloha mesta je 48 stupňov 37 minút severnej zemepisnej šírky a 20 stupňov 14 minút východnej zemepisnej dĺžky, v nadmorskej výške približne 258 m.

Chotár Jelšavy má rozlohu 4679 ha, z toho intravilán 296 ha, extravilán 4383 ha.

Juh chotára tvoria vápence Slovenského krasu – aragonitová jaskyňa na Hrádku, jaskyňa v lome pod Slovenskou skalou (622 m n. m.), závrty na Troch peniažkoch (564 m n. m.). Sever tvoria horniny mladších prvohôr a fylity.

Chotár je rozdelený dolinou Muráňa na západnú časť vyplnenú nivou, vystupujúcou do vrchoviny, a na východnú časť, ktorá prechádza do nivy v severovýchodnej časti terasovou plošinou do vrchoviny a nižšej hornatiny. Chotár je porastený dubovým lesom s prímесou buka. Sú tu ložiská železnej rudy, olova, zinku, medi a magnezitu.

Dolina Muráňa patrí do teplej klimatickej oblasti, ostatok do miernej teplej oblasti. Má nivné, lužné, hnedozemné (prevažne ílovohlinité a hlinité) a hnedé lesné pôdy.

2.2.2 GEOLOGICKÉ PODMIENKY

Na geologickej stavbe územia a jeho okolia sa podieľa niekoľko základných paleoaplínskych tektonických jednotiek a to: silicikum, veporikum, meliatikum a gemerikum.

Silicikum alebo **silický príkrov** je tektonická superjednotka Západných Karpát, skladajúca sa z viacerých príkrovových telies. Tvoria ho drienocký, muránsky, vernársky, stratenský, besnícky a silický príkrov s opátskou a radzimskou troskou, bodvianský príkrov v Aggteleckom krasi a v pohorí Rudabánya v Maďarsku. Silicikum tvorí planiny Slovenského krasu (Muránska, Silická, Plešivecká) južne od gemerika a v Stratenskej hornatine (Slovenský raj) a pásme Galmusu.

Veporikum je stredná tektonická superjednotka centrálnych Západných Karpát, na severe je čiastočne nasunutá na južnú časť tatrika, na juhu je podobným spôsobom veporikum prekryté severnou časťou gemerika. Tvoria ho najmä paleozoické kryštallické bridlice a granitoidy, menej usadené a premenené horniny mladšieho paleozoika a mezozoika.

Meliatikum je tektonická superjednotka Západných Karpát. Je sutúrou po uzavretí Meliatskeho oceánu. Horninové súbory budujúce meliatikum tvoria viacero celkov príkrovového charakteru. Ich časť vystupuje v tektonických oknách pri pod príkrovmi silicika a turnaika v Slovenskom krasi a označovaná je ako meliatska jednotka, no ďalšie sa nachádzajú aj v Maďarsku a Rakúsku, jaklovská jednotka a príkrov Bôrky, ktoré sú považované za súčasť meliatika len v širšom zmysle, ležia v gemerskom pásme.

Gemerikum je najvrchnejšia tektonická superjednotka Centrálnych Západných Karpát, tvorená prevažne paleozoickými, menej mezozoickými horninami, na ktoré je viazaná podstatná časť rudného bohatstva Slovenska. Svojim vekom, horninovým zložením aj metamorfózou sa výrazne odlišuje od ostatných západokarpatských jednotiek. Gemerikum má charakter antiklinória, v strede ktorého sa nachádzajú staršie, po okrajoch mladšie horniny. Buduje Spišsko-gemerské rudohorie, hlavne rozsiahly masív Volovských vrchov a tzv. západogemerskú ostrohu (južnú časť Revúckej vrchoviny). Gemerikum je vo svojej severnej oblasti čiastočne nasunutá na veporikum, kde je ohraničené lubenícko-margecianskou líniou. Na západe, v oblasti Muránskej planiny, Stratenskej hornatiny a Galmusu aj na juhu v oblasti Slovenského krasu je prekryté príkrovmimeliatika, silicika a miestami aj turnaika (napr. tektonické polokno Turnianskej kotliny).

PÔDNE POMERY

Najrozšírenejším pôdnym typom v regióne sú kambizeme, v nive potokov sú to fluvizeme.

Fluvizeme sú mladé, dvojhorizontové A-C pôdy, vyvinuté výlučne z holocénných fluviálnych, t.j. aluviálnych a proluviálnych silikátových a karbonátových sedimentov (alúviá tokov, náplavové kužele). Pre fluvizeme je typická textúrna rozmanitosť, rôzna minerálna bohatosť a rôzne vysoká hladina podzemnej vody, s následným vplyvom na vývoj ďalšieho, glejového G-horizontu. V typickom vývoji môžu byť v profile náznaky glejového G-horizontu (glejový oxidačný Go-horizont a glejový redukčno-oxidačný Gro-horizont), čo znamená, že hladina podzemnej vody je trvalo hlbšie ako 1 m.

Kambizeme sú trojhorizontové A-B-C pôdy, vyvinuté zo zvetralín vyvretých, metamorfovaných a vulkanických hornín, prevažne nekarbonátových sedimentov paleogénu a neogénu, lokálne tiež z nespevnených sedimentov, napr. z viatych pieskov. Kambizeme sa produkčne a ekologicky uplatňujú v stredných a vyšších nadmorských výškach. Z ekologického hľadiska sú to pôdy cenné pre svoju nezastupiteľnú schopnosť zadržiavať a akumulovať zrážkové vody a tiež pre svoje filtračné vlastnosti. Vzhľadom na ich výskyt v svahovitých polohách sú často erodované a tým aj ohrozujúce povrchové vodné zdroje. Pri znečistení ťažkými kovmi je predpoklad ich vysokého transportu do pestovaných rastlín (vzhľadom na kyslú reakciu týchto pôd).

KLIMATICKÉ POMERY

Dolina Muráňa patrí do teplej klimatickej oblasti, ostatok do miernej teplej oblasti.

Leží na prechode medzi nížinným a horským typom podnebia, pričom závislosť od nadmorskej výšky je modifikovaná zvláštnosťou krasového reliéfu. Rozdelenie teplôt a zrážok je na území v podstate závislé na nadmorskej výške. Z teplotných charakteristík mesačných teplôt vyplýva, že najteplejším mesiacom roka je júl (19 až 20 °C), najchladnejším január (-4 až -6 °C). Priemerná ročná teplota vzduchu sa pohybuje medzi 5,7 - 8,5 °C.

Ročný úhrn slnečného svitu je 2040 až 2100 hodín. Priemerný počet letných dní v roku je 60 až 20, mrazových dní 110 až 170. Ročný priemerný úhrn zrážok sa pohybuje medzi 630 až 990 mm, priemerný úhrn zrážok vo vegetačnom období 400 až 595 mm. Snehová pokrývka trvá 50 až 115 dní. Priemerné maximum snehovej pokrývky je 18 až 45 cm. Patrí k oblastiam so zvýšenou búrkovou činnosťou. Relatívna vlhkosť vzduchu má opačný chod ako jeho teplota. Najvyššie hodnoty má v decembri, najnižšie v apríli až máji. Jar a začiatok leta bývajú na planinách vlhkejšie ako v dolinách, v jeseni opačne. Územie patrí do oblasti s dominantne prevládajúcim severným vetrom. Druhým najčastejším smerom vetra je južný vietor. V kotlinách je značné percento bezvetria. Následkom členitosti reliéfu sa smer vetra v nižších polohách prispôsobuje jeho tvárnosti.

Južné svahy sú za určitých poveternostných situácií postihované účinkom horských víchríc.

HYDROLOGICKÉ POMERY

Povrchové vody

Mesto sa nachádza na sútoku rieky Muráň a potoku Jordán. V lokalite sa nachádza Žobrácky potok a Mníšanský potok. Muráň je rieka v juhovýchodnej časti stredného Slovenska, preteká územím okresov Revúca a Rožňava. Pramení na rozhraní Muránskej planiny a Stolických vrchov na východnom svahu vrchu Šiance (1 041,5 m n. m.), pod sedlom Predná hora v nadmorskej výške cca 650 m n. m. Najprv tečie na juhozápad okrajom krasovej oblasti popod hrad Muráň, pri obci Muráň priberá sprava Hrdzavý potok a stáča sa na juhovýchod. Tu už tečie cez Stolické vrchy, preteká obcou Muránska Dlhá Lúka, sprava priberá Lehotský potok, údolie rieky sa viac rozširuje a vytvára Jelšavské podolie. Potom priberá z pravej strany Dolinský potok a tečie okrajom mesta Revúca, zľava priberá Zdychavu a za mestom koryto rieky vytvára niekoľko ohybov. Pri obci Mokrú Lúku priberá zľava Proviantku, napája vodnú nádrž Miková, tečie okolo obce Revúcka Lehota a cez Lubeník, kde priberá ľavostranné prítoky Suchý potok a Chyžniarsky potok a utvára niekoľko ostrých meandrov. Pri Teplej Vode priberá zľava Mníšanský potok a vstupuje na územie mesta Jelšava, kde priberá opäť zľava Jordán a Hrádocký potok. Následne vstupuje na územie Jelšavského krasu (Jelšavskej planiny), z pravej strany priberá Múrok (234,9 m n. m.) a veľkým oblúkom obteká masív Muteňa (466,0 m n. m.) v blízkosti Jelšavskej Teplice. Vstupuje do Rimavskej kotliny, preteká okolo obcí Gemerský Milhošť a Šivetice na juh. Pri Hucíne priberá zľava Rybník, následne Lipovník a tečie okrajom Liciniec. Ďalej sa stáča na juhovýchod, vytvára niekoľko ostrých ohybov, utvára meander a na oboch brehoch odkrýva profil tzv. meliatskej jednotky so stanovišťami teplomilnej fauny a flóry. Potom obteká obec Meliata a vstupuje do tzv. Prielomu Muránky, kde rieka meandruje a zarezáva sa do Licinskej pahorkatiny, následne preteká obcou Bretka, pri ktorej ústi v nadmorskej výške cca 188 m n. m. do Slanej.

Zásobovanie vodou

Zásobovanie mesta Jelšava, výrobného okrsku SMZ na lokalite Teplá Voda pitnou vodou je z Muránskeho skupinového vodovodu (MSV) idúceho z obce Muráň až po obec Hucín. Mesto Jelšava je zásobované cez vodojem V-2x1000,0m³ na lokalite Nad mestom (Hradovisko). Výrobný okrsek SMZ Teplá Voda je napojený priamo na skupinový vodovod pred závozom odbočkou DN 125 mm ku čerpacím staniciam, z ktorých jedna ČS je VVaK – OZ Revúca a prečerpáva pitnú vodu do vodojemu V – 100m³ k.d. 340,0 m n.m., s rozvodom o DN 100 po závoze. Zdravotné stredisko je napojené priamo na odbočné potrubie DN 125 mm. Rodinné domy na lokalite Medzník a Teplá Voda sú napojené priamo na MSV. Voda z MSV pokračuje ďalej do vodojemu nad mestom Jelšava o V – 2x1000m³ s k.d. 315,0 m n.m. na lokalite Hradovisko. Potrubím DN 200 mm ide ako zásobovacie potrubie aj do mesta Jelšava.

Oproti roku 2005, v roku 2014 stúpol podiel obyvateľov zásobovaných pitnou vodou z verejného vodovodu v okrese Revúca. V porovnaní so SR a BBSK je podiel obyvateľov zásobovaných pitnou vodou z verejného vodovodu v okrese Revúca nižší.

FLÓRA A FAUNA

Flóra

Rastliny a rastlinné spoločenstvá sú najpôsobivejšou zložkou prírody daného územia. Sú v nich viditeľné vplyvy ľudského osídlenia a hospodárenia. V pestrej mozaikovitej štruktúre vegetácie sa odráža geografická poloha na styku dvoch floristicky rôznych oblastí (Pannonicum a Carpathicum occidentale), geologická stavba i rozmanitosť krasového reliéfu, inverzia klímy v tiesňavách a veľká diverzita ekotopov vytvorili vhodné podmienky pre vznik endemitov a zachovanie reliktov florogenézy tohto územia. Vegetačnú pestrosť podmieňuje najmä krasový fenomén, ktorý úzko súvisí so zvláštnym zvetrávaním vápencov a ich chemickými procesmi. Doposiaľ bolo pri spracovávaní nelesných vegetačných pomerov tohto územia vylíšených 19 tried, 56 zväzov a 138 asociácií. Z botanického hľadiska majú najväčší význam endemické druhy, ktoré sa svojim výskytom viažu na toto územie. V súčasnosti sú ako endemity daného územia známe chudôbka drsnoplodá Kláštorského (*Draba lasiocarpa* subsp. *klasterskyi*) a rumenica turnianska (*Onosma tornensis*). Zo západokarpatských endemitov nájdeme tu druhy ako: hlaváč lesklý vápnomilný (*Scabiosa lucida* subsp. *calcicola*), chrastavec slovenský (*Knautia slovacica*), peniažtek modrastý tatranský (*Thlaspi caerulescens* subsp. *tatrense*), poniklec prostredný (*Pulsatilla subslavica*), prvosienka holá karpatská (*Primula auricula* subsp. *hungarica*), šafrán spišský (*Crocus discolor*), tarica horská Brymova (*Alyssum montanum* subsp. *brymii*), druh, ktorý bol popísaný z územia Slovenského krasu i zvonček tvrdoploďý (*Campanula xylocarpa*). Z matranských endemitov a subendemitov sa tu vyskytujú: horčičník bledokvetý (*Erysimum pallidiflorum*), jarabina Hazslinszského (*Sorbus hazslinszkyana*) klinček včasný nepravý (*Dianthus praecox* subsp. *pseudopraecox*), peniažtek slovenský (*Thlaspi jankae*) a iné. Najväčšie zastúpenie vo flóre daného územia majú kalcifyty a xerothermné druhy, ktoré sú schopné prispôsobiť (eurytermia) sa nepriaznivému stavu sucha a extrémnym mrazom. Najčastejšie rastú na otvorených skalnatých svahoch planín s južnou alebo juhozápadnou expozíciou. Prevládajú medzi nimi druhy kontinentálnej až mediteránnej oblasti (ponticko-sarmatské, ponticko-panónske, panónsko-karpatské). K najrozšírenejším patria: astra spišská (*Aster amelloides*), cesnak žltý (*Allium flavum*), dvojradovec neskorý (*Cleistogenes serotina*), ďatelinovec bylinný (*Dorycnium herbaceum*), hlaváčik jarný (*Adonis vernalis*), hrachor mliečny (*Lathyrus lacteus*), hrdobarka horská panónska (*Teucrium montanum* subsp. *pannonicum*), jagavka konáristá (*Anthericum ramosum*), kavyľ pôvabný (*Stipa pulcherrima*), klasovec sivastý (*Asyneuma canescens*), kosatec bezlistý uhorský (*Iris aphylla* subsp. *hungarica*), kostrava panónska (*Festuca pannonica*), kostrava valéska (*Festuca valesiaca*), kručinkovec položený (*Corothamnus procumbens*), ľan chlpatý (*Linum hirsutum*), ľan tenkolistý (*Linum tenuifolium*), ľanolistník Dollinerov (*Thesium dollineri*), ostrica nízka (*Carex humilis*), psojazyk uhorský (*Cynoglossum hungaricum*), rebríček panónsky (*Achillea pannonica*), rebríček žltkastý (*Achillea neilerchii*),

rumenica Visianova (*Onosma visianii*), ryžovka zelenkastá (*Piptatherum virescens*) ku ktorým prístupujú sinokvet mäkký veľkoúborový (*Jurinea mollis* subsp. *macrocalathia*), včelník rakúsky (*Dracocephalum austriacum*) a zlatovlások obyčajný (*Crinitina linosyris*).

Fauna

V náväznosti na špecifické vlastnosti daného územia, sa vytvorili pestré životné podmienky aj pre vývoj živočíšstva. Sú to hlavne nižšie skupiny živočíšstva, ktoré dávajú tomuto územiu prevažne charakter zoocenózy stepného a lesostepného pásma. Tieto xerothermné zoocenózy sa miestami veľmi kontrastne prelínajú s horskými prvkami. Bohatá zložka zoocenózy kopíruje nevídanú pestrosť rôznych typov biotopov na pomerne malom území od xerothermných výslunných stanovišť po chladné vlhké krasové závrty, skalné bralá a tiesňavy. Špecifickým životným prostredím typickým pre toto územie sú podzemné priestory – jaskyne, priepasti, podzemné toky a vyvieracky. Najznámejším pravým jaskynným troglobiontom je *Mesoniscus graniger*. Z mäkkýšov bol v podzemných tokoch Silickej planiny zistený zástupca rodu *Hauffenia* a krasové vyvieracky obýva známy endemit sadleriánka panónska (*Sadleriana pannonica*). Z vertebrát nachádzajú vhodné životné podmienky v jaskyniach predovšetkým netopiere.

Každoročne sa na zimoviskách sústreďuje cez 50 tisíc jedincov 24 druhov, z nich najpočetnejšie sú zastúpené druhy ako večernica malá (*Pipistrellus pipistrellus*), podkovár malý (*Rhinolophus hipposideros*), netopier obyčajný (*Myotis myotis*) a kriticky ohrozený netopier sťahovavý (*Miniopterus schreibersi*). Vzácné sú aj letné kolónie podkovára južného (*Rhinolophus euryale*) a ďalších druhov v týchto priestoroch. Typickou je nepochybne aj fauna stepného a lesostepného pásma, skalných stepí, krasových planín a strání. Jednotlivé skupiny bezstavovcov sa vyznačujú veľkým zastúpením južných xerothermných prvkov. Vyskytuje sa tu veľmi vzácna sága stepná (*Saga pedo*), modlivka zelená (*Mantis religiosa*), z mäkkýšov *Pupilla triplicata* a *Zebrina detrita*. Významný je tiež výskyt pavúka *Pardosa bifasciata*, potvrdzujúci pôvodnosť niektorých xerothermných lokalít. Z vyšších stavovcov sú plazy ďalšou významnou skupinou zvyrazňujúcou xerothermný ráz krasovej oblasti. Pozoruhodný je výskyt južného elementu – krátkonôžky štíhlej (*Ablepharus kitaibelii*) a tieto lokality sú severnou hranicou jej rozšírenia. Stále vzácnejšia je jašterica zelená (*Lacerta viridis*) a z hadov užovka stromová (*Elaphe longissima*). V severnej časti Zádielskej a Borčianskej planiny prenikajú do krasu horské druhy ako jašterica živorodá (*Lacerta vivipara*) a vretenica severná (*Vipera berus*). Z cicavcov ešte na niektorých planinách, hlavne tam kde sa zachovala pastva nájdeme kolónie sysla pasienkového (*Spermophilus citellus*), ktorý je dôležitou potravnou bázou pre sokola rároha (*Falco cherrug*) a orla kráľovského (*Aquila heliaca*). Z vtákov je typickým pre tento biotop strání krasových planín predovšetkým strnádka ciavá (*Emberiza cia*), v lesostepných ekosystémoch na planinách a bázach planín hniezdia populácie škovránka stromového (*Lullula arborea*), strakoša červenochrbtého (*Lanius collurio*), krutohlava hnedého (*Jinx torquilla*), penice jarabej (*Sylvia nisoria*) a dnes už čoraz vzácnejšieho dudka chocholatého (*Upupa epops*). Lesné zoocenózy sú zastúpené druhmi a ich spoločenstvami od xerothermných drieňových dúbav po vápencové jedľové bučiny.

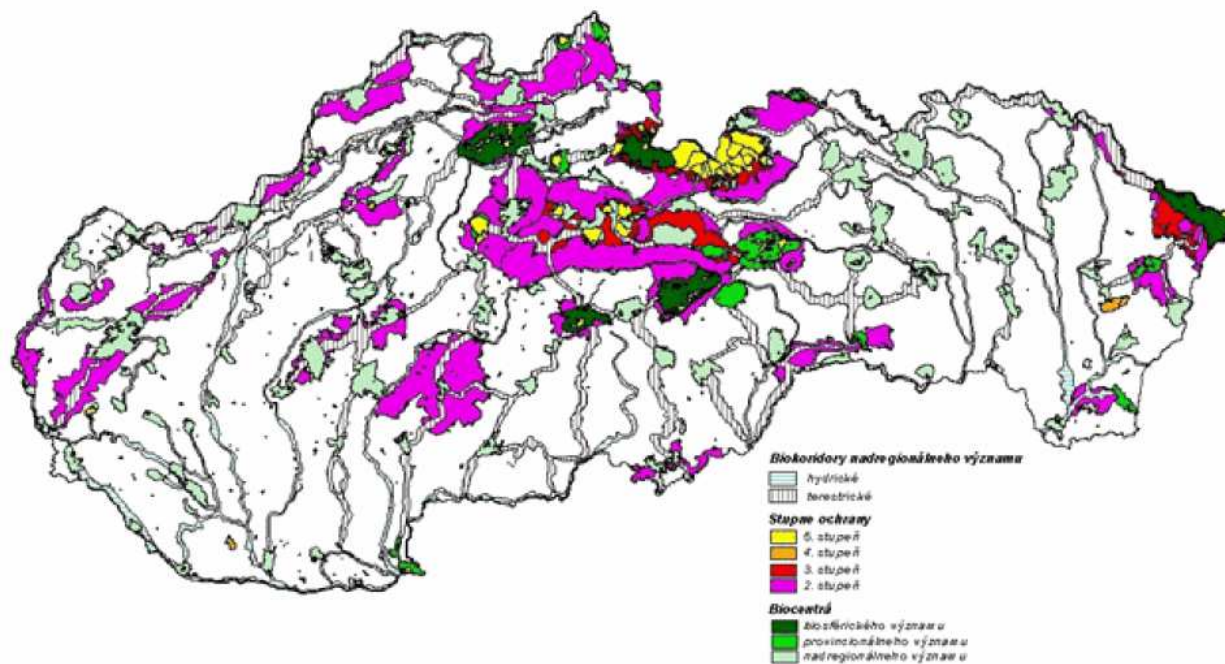
Charakteristickými druhmi teplých hrabových dúbav sú tu predovšetkým vtáky ako d'ateľ prostredný (*Dendrocopos medius*), hniezdi tu penica čiernohlavá (*Sylvia atricapilla*), glezg hrubozobý (*Coccothraustes coccothraustes*), orol krikľavý (*Aquila pomarina*), včelár lesný (*Pernis apivorus*) a iné.

V bučinách je typický d'ateľ bielochrbtý (*Dendrocopos leucotos*), muchárik červenohrdlý (*Ficedula parva*), početne je zastúpený aj muchárik bielokrký (*Ficedula albicollis*), kolibkárik sykavý (*Phylloscopus sibilatrix*), vzácnejšie sova dlhochvostá (*Strix uralensis*) a d'ateľ čierny (*Dryocopus martius*). V jedľobučinách najbežnejšia sýkorka uhliarka (*Parus ater*) a hniezdi tu aj náš najmenší spevavec kráľíček zlatohlavý (*Regulus regulus*).

ÚZEMNÝ SYSTÉM EKOLOGICKEJ STABILITY

Územný systém ekologickej stability je zákonom č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny definovaný, ako taká celopriestorová štruktúra navzájom prepojených ekosystémov, ich zložiek

a prvkov, ktorá zabezpečuje rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine. Základ tohto systému predstavujú biocentrá, biokoridory a interakčné prvky, ktoré môžu mať nadregionálny, regionálny, alebo miestny význam. Ekologická stabilita je v území daná predovšetkým formou využívania územia. Vysoká stabilita jednotlivých celkov vyčlenených v rámci Regionálneho územného systému ekologickej stability je narušená primárnymi bariérovými prvkami (urbanizácia, doprava), ako aj minimálna narušenosť spôsobená sekundárnymi bariérovými prvkami (kontaminácia pôd, poškodenie vegetácie).

ENVIRONMENTÁLNA RELIGIONIZÁCIA

Z hľadiska aktualizácie environmentálnej regionalizácie Slovenska (SAŽP, 2014), v ktorej je vyjadrený stav zložiek životného prostredia a najmä miera pôsobenia rizikových faktorov na základe sledovania vybraných aspektov, patrí mesto Jelšava so svojím k.ú. do

Strednogemerskej ohrozenej oblasti / SGOO/.

SGOO je tvorená dvoma samostatnými územnými celkami. Na území okresu Revúca do nej patria sídla Revúca, Mokrú Lúka, Revúcka Lehota, Lubeník, **Jelšava**, Turčok, Magnezitovce a Chyžné.

KVALITA A OCHRANA VÔD

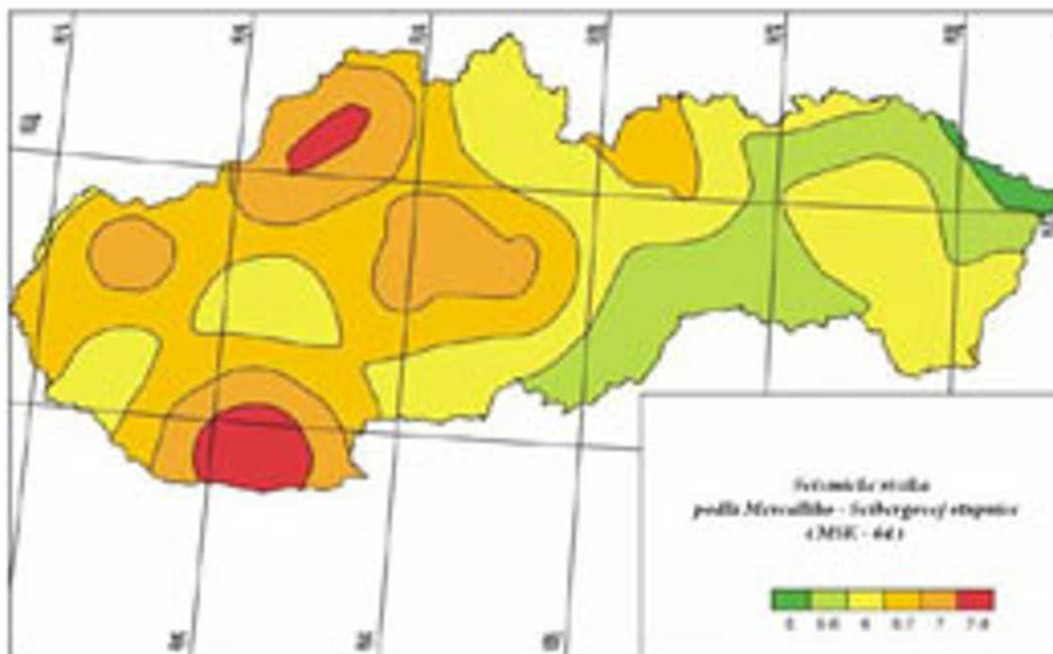
Ochrana vodných pomerov a vodárenských zdrojov vyplýva z piatej časti zákona č. 364/2004Z.z. (vodný zákon): všeobecná ochrana (§ 30 vodného zákona) platí pre celé územie regiónu na vybrané časti územia sa vzťahuje aj regionálna – širšia ochrana (§ 31 vodného zákona). Ďalej sem patrí ochrana povodí vodárenských tokov. Vodárenské toky sú vodné toky, ktoré sa využívajú alebo môžu využívať ako vodárenské zdroje. Voda rieky Muráň je v III. triede čistoty v skupine ukazovateľov kyslíkového režimu a základných chemických ukazovateľov. V skupine biologických a mikrobiologických ukazovateľov je kvality vody v V. triede čistoty v dôsledku množstva koliformných baktérií

SEIZMICITA

Každé zemetrasenie je potrebné charakterizovať geografickými súradnicami miesta, kde došlo k uvoľneniu energie, hĺbkou ohniska, časom vzniku a veľkosťou.

Veľkosť zemetrasenia sa určuje na základe záznamov seizmografov. Geofyzikálnou veličinou na určovanie intenzity zemetrasenia podľa maximálnych amplitúd seizmických vln je **magnitúda M** (lat. magnitudo - veľkosť, sila).

Na vyjadrenie a porovnanie veľkosti zemetrasenia sa používa tzv. Richterova stupnica.

Farebné označenie rizika zemetrasenia. Červenou farbou su vyznačené oblasti s najvyšším rizikom.

Radónové riziko

Z hľadiska prognózy radónového rizika takmer celá časť územia mikroregiónu patrí do kategórie území so stredným radónovým rizikom. Stupeň radónového rizika vyjadruje riziko prenikania radónu z geologického podložia do stavebných objektov. Stredný a vysoký stupeň radónového rizika, zistený hlavne detailným premeraním stavebného pozemku je podnetom na uskutočnenie protiradónových opatrení pred výstavbou (vyhláška MZ SR č. 406/1992 Zb. o požiadavkách na obmedzenie ožiarovania radónom a ďalšími prírodnými rádionuklidmi).

III.4. Súčasný stav kvality životného prostredia vrátane zdravia

HISTORICKÉ A KULTÚRNE ZDROJE

Už v 4. - 6. storočí bolo územie terajšieho mesta na základe vykopávok v osadách Rudno, Stará a Malá Vieska

osídlené Slovanmi, ktorí do Muránskej doliny prišli z terajšieho územia Poľska. Prevažne to boli baníci. O 200

rokov neskôr utlmil rozvoj osady v roku 1241 vpád Tatárov. Ale život sa obnovil, lebo už v roku 1243 Bula Belu

IV., uhorského kráľa, je prvou zachovalou písomnou správou o Jelšave, ktorou daruje časť Muránskej doliny po

hrad Jelšavu a celé Štítnické panstvo Filipovi a Dietrichovi Bebekovcom za zásluhy v bojoch s Tatármi. V tomto

období bol založený i prvý železiarsky podnik "DETRHO", čo svedčí o ťažbe železnej rudy v blízkom okolí. V roku

1283 sa stal pánom Jelšavy potomok Ratolda z Wlach (Poľska).

Prvé písomné zmienky o Jelšave ako osade súvisia s hradom Jelšava (castrum Ilsa). Hrad sa spomína roku 1243 v listine kráľa Bela IV. Hrad koncom 13.storočia spustol a niekdajšie podhradie sa postupne do 14.storočia premenilo na kráľovskú osadu s rozvinutým baníctvom najmä železnej rudy. K ďalším najstarším písomným pamiatkam patrí aj Listina Ondreja III. Benátskeho, posledného Arpádovca, ktorá rieši spor o ustálenie hraníc pozemkov. Listina bola uložená v mestskom archíve. V rokoch 1796 -1801 tunajší zemepán Andrej Koháry dal v klasicistickom slohu vystavať kaštieľ na mieste údajného templárskeho kláštora. vojposchodovú budovu pristavali k staršej renesančnej stavbe z polovice 16. storočia. V nasledujúcom 14. storočí prichádzali ďalší novousadlíci - nemeckí kolonisti - baníci, ktorí dolovali, ťažili a spracovávali železnú rudu. Jelšava sa stala kráľovskou osadou s rozvinutým baníctvom a v II. polovici 14. storočia druhým najdôležitejším obchodným centrom a dodávateľom železa v Uhorsku. Stala sa mestom. V roku 1539 bola mestom so zriadeným magistrátom a kráľovským majetkom - *fistus regius* - tržným právom. Následne v roku 1550 bola založená mestská škola, Najvýznamnejší z jelšavských rodákov - Juraj Fabricius, ktorý základné vzdelanie získal v Jelšave a po ukončení štúdií na Karlovej univerzite v Prahe, sa stal rektorom tejto školy. V roku 1552 mesto získalo i právo meča, ktoré mu udelil Ferdinand I. No v nasledujúcich rokoch, presnejšie v roku 1556, vtrhli do mesta Turci, ktorí ho vyplienili a zapálili. Pri jeho obrane padlo 452 občanov a 400 bolo zajatých a odvečených. Po týchto vojnových útrapách sa obyvatelia mesta opoť spamätali a v roku 1568 založili prvý cech kováčov, Neskôr boli založené ďalšie cechy 20-tich remeselníckych profesií. Špeciálnymi kovospracujúcimi remeselníkmi boli zvonkári, ktorí svoje výrobky, zvonce a spiežovce výhodne, pomocou furmanských povozov, vyvážali do južných štátov Európy, ba i do Turecka a severnej Afriky. Vzhľadom na dobrú ekonomickú situáciu tých čias, už v roku 1573 v okolí mesta jestvovalo 5 hút a 4 hámre na spracovanie železa a iných kovov. V roku 1781 bol postavený mestský dom, v súčasnosti sídlo Mestského úradu.

V 17. - 18. storočí, bolo v Jelšave 36 - 42 druhov remesiel. Vznikali cechy, ktoré mali kováči, garbiari, kožušníci, gubári, furmani, obuvníci, čižmári, tkáči, súkenníci, krajčíri, hrnčiari, povrazníci (štrangéri) a zvonkári. V nasledujúcich rokoch, priaznivých pre rozvoj mesta, bola v roku 1879 na podnet školského inšpektora Viliama Gróza založená mestská škôlka. Rozmach v školstve pokračoval ďalej zriadením učňovskej školy v roku 1883. Riaditeľom sa stal Samuel Jurin a školským dozorcom Imrich Czibur, advokát. Na popud obyvateľov mesta, po zlých skúsenostiach s požiarimi v Jelšave v rokoch 1551, 1575, 1711, 1745, 1800 a najmä posledným v roku 1829, vznikol roku 1873 prvý dobrovoľný hasičský zbor. Až do začiatku 19. storočia stál na okraji námestia v Jelšave v mierne vyvýšenej polohe gotický Kostol sv. Kataríny. Osudným sa mu stal požiar v roku 1829, pričom v roku 1838 na jeho mieste postavili klasicistickú dvojvežovú stavbu monumentálnych rozmerov, katolícky kostol sv. Petra a Pavla. V roku 1875 malo mesto ciachovňu na meranie váh a dĺžkových meradiel. Bol založený Poľovnícky spolok, ktorého predsedom sa stal Barnabáš Zsoldoš, honvédskeho kapitán. Veľkým pokrokom pre celú Muránsku dolinu bolo spustenie prevádzky železničnej trati Plešivec - Jelšava - Revúca - Muráň. Stalo sa tak 20. II. 1893. O jej výstavbu sa zaslúžili: Gejza Kubínyi - zemský poslanec z Jelšavy, Gusztav Bazilides - mešťanosta, Ondrej Podhradszký - riaditeľ lesov Coburgovského panstva, Aurel Kuna - hlavný slúžny, Imrich Czibur mestský právnik. Na jej výstavbu prispelo mesto sumou 30 000 zlatých a gróf Coburg sumou 90 000 zlatých. Rok 1894 je pamätný vznikom magnezitového priemyslu na Slovensku, kedy bola dostavaná prvá pec na pálenie tejto suroviny. Bola postavená v Teplej Vode v miestach "vyšného mlyna". Postavili ju podnikatelia z Kobánye (Maďarsko) Vojtech Uhliarik a Pavol Mansfield. O tri roky neskôr boli postavené ďalšie dve pece na pálenie magnezitu v lokalite, kde je dnes benzínové čerpadlo. Majiteľom bola firma Magyar magnezit termékek r. t. Budapest. V rokoch 1914 - 1918 vzrastali protivojnové demonštrácie, stupňovala sa bieda. V prvej svetovej vojne zahynulo 51 Jelšavčanov. Dňa 28.10.1918 sa Jelšava stala súčasťou Československej republiky. Oslavy 1. mája sa po prvý krát uskutočnili v roku 1921 na námestí pred kaštieľom. O dva roky neskôr, v roku 1923, bol daný do prevádzky magnezitový závod na Teplej Vode, kde bolo vybudovaných a postavených 8 stolových a šachtových pecí typu Dietze, generátová stanica, drviareň, úpravňa rudy v

magnetickej separácii, silá- zásobníky materiálu, sklady, šikmý výťah k peciam na zásobovanie uhlím a iným materiálom, trafostanica, železničná vlečka do Jelšavy, kancelárie a byty. Pre dôležitých pracovníkov boli postavené byty v "starej kolónii". Vyostrenie sociálnej situácie robotníkov v roku 1928, snahy buržoázie a pravicových síl o odstránenie priemyslu na Slovensku neboli úspešné. Požiadavky robotníkov boli presadené. Dňa 10.2.1932 sa uskutočnil "pochod hladu" z Jelšavy do Revúcej, ktorým robotníci upozornili na svoje zlé sociálne a pracovné podmienky. V roku 1934 bola dokončená výstavba "nových kasární" na "Gombiarke" a bytov pre dôstojníkov na Železničnej ulici. Rozbitím Československej republiky bola Jelšava na základe Viedenskej arbitráže zo dňa 2.11.1938 pričlenená do Maďarska. Počas okupácie pôsobili v okolí rôzne politicko - deštruktívne organizácie. V roku 1944 pod vedením sovietskeho nadporučíka Lapšova sa spojili do partizánskych skupín, v ktorých pôsobilo asi 12 Jelšavčanov. Svoju činnosť vyvíjali do 21. januára 1945, kedy bola Jelšava oslobodená. Ako prví vstúpili do mesta rumunskí vojaci a po nich sovietski. Veliteľom mesta sa stal poručík L. M. Ščenov. Dva dni pred ich príchodom ustupujúce nemecké jednotky zničili železničný i cestný most v meste. Krátko po oslobodení sa na obnovenie cestného mosta podujal miestny staviteľ Buzi. V roku 1950 začali premávať autobusové linky. Založené boli Štátny majetok a Jednotné roľnícke družstvo. Celková výmera poľnohospodárskej pôdy bola 984 ha. V jarných mesiacoch roku 1958 veľká povodeň spôsobila v meste, ale najmä na poliach, značné škody. Bolo zaplavených niekoľko desiatok hektárov a úroda bola úplne zničená. V rámci prípravy výstavby nového magnezitového závodu, v jeho sociálnej časti, bol dňa 11. 9. 1960 daný do užívania novopostavený Závodný klub – teraz Mestský dom kultúry a 60 bytov na Jesenského ulici. Dňa 1. 9. 1964 otvorili novú pavilónovú dvadsaťštyritriednu základnú školu na Železničnej ulici. Telocvična a pavilón odborných učební boli dostavané neskôr. Koniec 50- tých rokov a celé ďalšie desaťročie bolo poznamenané veľkou výstavbou nového magnezitového závodu. Vzhľadom na rozmach Slovenských magnezitových závodov a prílevu nového obyvateľstva bol Radou Krajského národného výboru v Košiciach dňa 7. 11. 1966 obnovený a znovupriznaný Jelšave štatút mesta. V roku 1969 bola dokončená výstavba družstevných bytov na Teplickej ulici. V roku 1971 dokončili výstavbu telocvične základnej školy. V susedstve školy postavili prízemnú panelovú základnú školu pre ruské deti, ktorú navštevovali žiaci z Rožňavy a Rimavskej Soboty. V roku 1972 bola daná do užívania nová obradná sieň Mestského národného výboru (MsNV), roku 1973 ukončená veľká rekonštrukcia a dostavba futbalového štadióna. Na jar v roku 1974 postihla mesto veľká povodeň. Bolo evakuovaných 42 rodín a povodňou postihnutých 72 rodinných domov, najmä na uliciach Ševcovskej a Kúpeľnej, hotel Kúpele, štadión a poľnohospodárska pôda až po Licince. V roku 1976 bola daná do prevádzky veľkovýkrmňa ošípaných „VVO“-čka Štátneho majetku. Ukončili I. etapu kanalizácie mesta a I. etapu plynofikácie mesta. V roku 1977 opravovali budovu kaštieľa. Investorom bol Slovenský ústav pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody. V roku 1978 boli SMZ (Slovenské magnezitové závody n. p. Jelšava) začlenené do podniku SMZ n. p. Košice. Závod začal prevádzkovať nový investičný objekt „Mlynicu a lisovňu“, ktorý pokusne v priebehu roka zabezpečoval výrobu brikiet zo zachytených úletov z pecných agregátov a ich znovupoužitie pri výrobe slinkov. Podľa sčítania ľudu v roku 1980 mala Jelšava 2959 obyvateľov, z toho 1520 žien a 1439 mužov. V roku 1983 ZO Zväzarm-u usporiadala na kopci Mazanec nad Odkaliskom Majstrovstvá SSR a Východoslovenského kraja v motokrose v triedach 250 a 500 ccm³. V dňoch 25. – 28. 6. 1983 sa na vynovenom a rozšírenom štadióne TJ MAGNEZIT usporiadala XI. magnezitiáda. Dňa 1. 7. 1984 boli SMZ spustené do skúšobnej prevádzky odlučovače typu „AMATHERM“. Napriek tomu prašnosť a znečisťovanie ovzdušia neznížili. V mesiaci júl začali vydávať časopis o živote mesta – mesačník Jelšavan. V roku 1985 bol otvorený nový obchodný dom. Kolaudácia novopostavenej Materskej školy bola 30. 8. 1985, ale otvorili ju až 6. 2. 1986. V roku 1988 bola započatá výstavba budovy Zdravotného strediska na Tomášikovej ulici. V roku 1989 sa centrom politickej činnosti sa stala jelšavská lekáreň pod vedením Mgr. Anny Hrivnákovej a Mikuláša Ferencza, Ľubomíra Mikla, Ing. Magdalény Daxnerovej, MVDr. Milana Kolesára a Kataríny Fodorovej. V roku 1992 boli vytvorené Verejno-prospešné služby mesta Jelšava. V tomto roku sa začala výstavba čistiarne odpadových vôd, úplne zanikli bývalé štátne

a družstevné podniky, začal sa používať nový znak mesta. V dňoch 24.- 26. 9. 1993 sa uskutočnili oslavy 100. výročia uvedenia do prevádzky železničnej trate Plešivec – Jelšava – Revúca – Muráň. Akciová spoločnosť Slovenské magnezitové závody bola založená 3. 12. 1993. Za kvalitu svojich výrobkov dostal certifikáty ISO 9002:1994 a v roku 1997 bol ocenený Ministerstvom hospodárstva Slovenskej republiky ako najlepší exportný závod. V rokoch 1997 a 1998 za dosiahnuté výsledky získal Krištáľový Merkúr. Dňa 23. 2. 1994 prešli okolité lesy do vlastníctva mesta, ktoré založilo spoločnosť s ručením obmedzením (s. r. o.) Mestské lesy Jelšava. Dňa 26. 2. 1994 zaniklo poľovnícke združenie Magnezitár a dňa 1. 1. 1994 vzniklo Mestské poľovnícke združenie Jelšavan. V júli 1996 vznikol okres Revúca, do ktorého bola začlenená aj Jelšava. Nový okres mal rozlohu 730 km² a 4 970 obyvateľov. V okrese sú tri mestá – Revúca, Jelšava, Tornaľa – a 48 obcí. Na severe sa hraničnými obcami stali Muránska Huta, Muráň a Predná Hora, na juhu mesto Tornaľa. Dňa 4. 7. 1997 bolo 100. výročie od vybudovania tzv. „Mariánskych kasární“ umiestnených v areáli jestvujúcich objektov. V predvečer, 3. júla, sa konala v Rímskokatolíckom kostole svätého Petra a Pavla slávnostná svätá omša, ktorú celebroval monsiňor Ján Kojnok, biskup rožňavskej diecézy. V dňoch 22. 6. – 28. 6. 1998 sa uskutočnili mestské oslavy pri príležitosti 755. výročia prvej písomnej zmienky o Jelšave. V dňoch 13. – 15. 6. 2003 sa konali v meste oslavy 760. výročia najstaršej písomnej zmienky o Jelšave. Partnerské mestá mesta Jelšavy Uničov – Družba vznikla pred viac ako 30 rokmi, po roku 1989 sporadické stretnutia, od roku 2003 pravidelné návštevy počas slávností dní mesta, od roku 2006 aj výmenné pobyty žiakov základných škôl. Tótkomlós – prvý kontakt z maďarskej strany urobil p. Ondrej Lopušný v roku 1996, odvtedy priateľské vzťahy udržiavali poľovnícke združenia na neoficiálnej úrovni. V roku 2004 podpísaná oficiálna zmluva o priateľstve a spolupráci. Na veľmi dobrej úrovni je spolupráca medzi hasičskými zbormi, podpísaná zmluva o spolupráci hasičských zborov, letné tábory mladých hasičov. Uskutočnené viaceré výmenné pobyty obyvateľov miest organizované hlavne vedením Organizácie komlôšskych Slovákov. Nadlak – prvá návšteva Jelšavy v roku 2003, odvtedy priateľské návštevy, účasť na gastronomických festivaloch tradičných jedál, zmluva podpísaná v roku 2008. Tiež dobrá spolupráca hasičských zborov Szczekociny - prvý kontakt primátorov v roku 2008 a v tom istom roku aj podpísanie zmluvy o partnerstve a spolupráci.

KULTÚRNE A HISTORICKÉ PAMIATKY

Mesto Jelšava má svoje historické jadro uznesením Okresného úradu v Rožňave vyhlásené za pamiatkovú zónu.

Na území pamiatkovej zóny sa nachádzajú objekty zapísané v Ústrednom zozname kultúrnych pamiatok Slovenskej republiky (ÚZKP SR). Objekty pamiatkového záujmu pamiatkovej zóny v Jelšave, zapísané v ÚZKP SR

Názov Miesto	Adresa
Jelšava, mestský cintorín	-
Meštiansky radový dom	Mníšanská Ul. 37, parcela č.961
Meštiansky radový dom	Mníšanská Ul. 1, parcela č.919
Radnica	Námestie republiky č. 2, parcela č. 892/1
Hostinec Skalka	Námestie republiky č. 5, parcela č. 889
Kostol evanjelický a.v	Námestie SNP
Bývalá škola evanjelická a.v. v areály kostola	Námestie SNP
Rímsko-katolícky kostol Sv. Petra a Pavla	Námestie republiky
Dom meštiansky radový	Námestie republiky č.23, parcela č. 906
Dom meštiansky radový, dom kostolníka a fara	Námestie republiky č. 18 a 20, parcela č.130
Dom meštiansky radový	Námestie republiky č. 24 , parcela č.127
Dom meštiansky radový	Námestie republiky č. 25 , parcela č.910

Dom meštiansky radový	Námestie republiky č. 26 , parcela č.126/1 a 126/2
Kaštieľ Koburgovský	Námestie republiky včítane záhrady
Dom meštiansky	Námestie SNP č. 61
Dom meštiansky radový	Námestie republiky č. 34 , parcela č 1061

III.3.5 Priemysel a poľnohospodárstvo okresu

PRIMÁRNÝ SEKTOR

Lesné hospodárstvo

Podľa svojho poslania, prírodných a hospodárskych podmienok, ako aj podľa celospoločenských záujmov a potrieb sú lesy zaradené do lesnej oblasti 10 -Juhoslovenská kotlina, Gemerská pahorkatina, Revúcka Vrchovina.

Dňa 23.02. 1994 prešli okolité lesy do vlastníctva mesta, ktoré založilo s.r.o Mestské lesy Jelšava.

Obhospodarujú lesnú pôdu o výmere 2 874 ha a ostatnú pôdu cca 30 ha.

Predmet činnosti spoločnosti:

Lesníctvo, ťažba dreva a pridružené služby

Služby v rámci lesníctva a ťažby dreva

Výroba drevených obalov a paliet

Veľkoobchod a maloobchod s drevom a výrobkami z dreva

Veľkoobchod a maloobchod s vianočnými stromčekami a čečinou

Veľkoobchod a maloobchod s okrasnými stromkami

Dominantnou funkciou lesov je produkcia drevnej hmoty, hospodárske lesy pokrývajú vyše 90 % výmery lesov.

Ochranné lesy slúžia pre zachovanie stromovej vegetácie na extrémnych stanovištiach a pre všeobecnú ochranu

pôdneho krytu. Drevinová skladba porastov je diferencovaná vzhľadom na nadmorskú výšku, expozíciu a ďalšie

prírodné podmienky. Väčšina lesov je dubovo - hrabových, alebo cerových.

Poľnohospodárstvo

Po roku 1990 sa rastlinná a živočíšna výroba dostala do hlbokého útlmu. V súčasnosti je poľnohospodárska

výroba na katastrálnom území mesta zastúpená nasledovnými firmami:

AGROTRADE Group, spol. s r.o.

BASTAV, s.r.o.

Fyzickými podnikateľskými osobami

Poľovníctvo a rybárstvo

Podľa Vyhlášky Ministerstva pôdohospodárstva SR č. 91/1997 Z.z. o poľovných oblastiach a o akostných

triedach poľovných revírov je územie regiónu zaradené do srnčích poľovných oblastí. Lesná zver dominujúca

lesom územia je srnčia, jelenia a diviacia zver.

Nerastné suroviny

Severnú časť územia Jelšavy budujú horniny paleozolika, patriace ku gemeriku. V tejto časti dolomit a magnezit

tvoria hlavnú masu. Na vrchu Ždiar na východ až po Hrádok sú v bielych vápencoch šošovky ankeritu a sideritu.

Na západe v oblasti Bradla sa viaže hematit s bridlicami a pieskovecami.

SEKUNDÁRNY SEKTOR

Významným odvetvím v okrese Revúca je ťažobný priemysel. Výsadné postavenie má spracovanie magnezitu a výroba žiaruvzdorných materiálov na jeho báze. V rámci spotrebného priemyslu sa podnikateľské subjekty vo väčšine zaoberajú obchodnou činnosťou, slabé postavenie má však cestovný ruch. V okrese je zastúpený predovšetkým maloobchodný a veľkoobchodný predaj potravín, nachádza sa tu odštepňý závod. V Revúcej je zastúpená textilná výroba a šitie pánskych nohavíc, výroba tradičných stavebných hmôt. Najväčšie závody v okrese:

Slovenské magnezitové závody, a.s. Jelšava

Oblasť pôsobenia - Ťažba a spracovanie magnezitu na výrobu sypkých zásaditých žiaruvzdorných materiálov s vlastnou surovinovou základňou

Hlavná činnosť 23200 - Výroba žiaruvzdorných výrobkov

Doplňujúce informácie - Spoločnosť je s vyše 100-ročnou históriou najväčší ťažobný a spracovateľský magnezitový závod na Slovensku. Ponuka výrobkov: tehliarsky magnezit; hutnícky a keramický priemysel – ubíjacie, opravárenské, torketové a nástrekové hmoty; chemický priemysel – surový magnezit a tehliarska múčka; stavebníctvo: magnezitové štrky a piesky rôznych frakcií.

SLOVMAG, a.s. Lubeník

Oblasť pôsobenia - Ťažba a spracovanie magnezitu, produkcia a predajom žiaruvzdorných výrobkov na báze

magnezitu a železnej rudy

Hlavná činnosť 23200 - Výroba žiaruvzdorných výrobkov

Doplňujúce informácie - Spoločnosť SLOVMAG, a.s. Lubeník je súčasťou ruského holdingu MAGNEZIT GROUP,

do ktorej patria aj štyri ruské závody, dva čínske závody a jeden závod v Nemecku. Výrobný program zahŕňa

súbor sortimentov, ktoré nachádzajú uplatnenie v priemysle ocele, cementu a vápna, vo farebnej metalurgii a pri výrobe akumuláčnych pecí.

REVÚCKE KOBERCE SYNTETICKÉ, s.r.o.

Oblasť pôsobenia - Výroba kobercov a behúňov Hlavná činnosť 13930 - Výroba kobercov

a rohoží Doplnujúce informácie - Od roku 2005 vyrába spoločnosť autokoberce pre automobilový priemysel, hlavným odberateľom je automobilka Peugeot Citroën Slovakia

UNICORN – ESK, s.r.o.

Oblasť pôsobenia - Výroba tvárniacich strojov a kooperačnej výroby podľa dodanej výkresovej dokumentácie

Hlavná činnosť 28490 - Výroba ostatných strojov na obrábanie

Doplňujúce informácie - Hlavné oblasti využitia: automobilový priemysel (výroba výfukov, rámov a iných produktov), nábytkársky priemysel (výroba kovového nábytku), strojársky priemysel, stavebný priemysel, teplárenský priemysel (výroba rozvodov, kotlov, vyhrievacích telies), chemický, farmaceutický a potravinársky priemysel.

Výrobný závod LVD Tornaľa

Činnosť: Strojárska výroba, elektrotechnická výroba

ARIES 2, s.r.o. Tornaľa

Činnosť: Zákazková kovovýroba:

- dodávateľ strojárskych výrobkov

- zvarovanie oceľových plechov metódou TIG

Spracovanie plechov a kovových profilov:

- CNC laser : 4000 W a 3000 W

- CNC rezanie plazmou

Himolla Group v Tornali

Činnosť: Výroba kožených sedacích súprav

I.P.A. - Kovovýroba spol. s r.o. v Tornali

Činnosť: Výroba kozubových kachlí a vložiek

TERCIÁLNY SEKTOR

Terciálny sektor je v sledovanom území vcelku dobre rozvinutý. Takmer všetky činnosti terciálnej sféry sú sústredené do mesta.

Cestovný ruch

Územie regiónu má všetky predpoklady na budovanie lukratívnych doplnkových služieb spojených s pohybom v prírode, športom a relaxom, s poznávacou turistikou. Výhodou je, že priestorovo rozvoj cestovného ruchu v území nie je limitovaný podmienkami ochrany prírody. Okrem prírodných a geografických daností je veľmi významným prvkom a východiskom história mesta, historické a kultúrne pamiatky, miestny ľudský potenciál v oblasti remesiel a tradičných zvykov.

Služby obyvateľstvu

Tvoria najrozvinutejšiu časť ekonomických aktivít obyvateľstva realizovaných obciach.

Tieto služby sú dopĺňané komerčnými službami.

KVARCIÁLNY SEKTOR

Subjekty zaoberajúce sa komerčne informačnými službami a zamerané na tvorbu a prenos informácií sú v regióne primerane zastúpené

III.3.6 Odpady a nakladanie s odpadmi

Koncepcia odpadového hospodárstva mesta vychádza zo všeobecných zámerov:

Programu odpadového hospodárstva Slovenskej republiky, ako základného dokumentu pre riadenie odpadového hospodárstva a následných koncepčných materiálov na nižších úrovniach riadenia. Programom odpadového hospodárstva Banskobystrického kraja. Všeobecne záväzným nariadením mesta Jelšava o nakladaní s komunálnymi a drobnými stavebnými odpadmi na území mesta Jelšava. Odpad z mesta je tvorený prevažne odpadom vyprodukovaným z domácností a ďalším odpadom podobným domovému odpadu z prevádzok v meste. Významný podiel produkovaného odpadu predstavuje odpad z verejných priestranstiev. Z hľadiska systému zberu komunálneho odpadu je v meste využívaný typ zberu komunálneho odpadu do individuálnych, alebo veľko-rozmerových kontajnerov, s následným zvozom. Periodicita zvozu je v meste prispôbená produkcii odpadu a požiadavkám obyvateľstva.

Mesto Jelšava nedisponuje žiadnou skládkou, kde by sa odpad mohol ukladať. Zneškodnenie komunálnych odpadov je zabezpečené prostredníctvom firmy Brantner Gemer, s. r. o. Rimavská Sobota na povolenej skládke.

Zneškodnenie drobných stavebných odpadov a objemného odpadu je zabezpečené prostredníctvom firmy Brantner Gemer, s. r. o. Rimavská Sobota na povolenej skládke. Odpad z domácností s obsahom škodlivín vrátane elektroodpadu a pneumatík, je po zbere spoločnosťou Brantner Gemer s. r. o. Rimavská Sobota ďalej zhodnocovaný podľa komodity u jednotlivých zhodnocovateľov.

Bioologický odpad zo záhrad, parkov, cintorínov a verejného priestranstva v správe mesta je zhodnocovaný na mestskom kompostovisku v Jelšave, ktorého prevádzkovateľom je mesto

spoločnosť FÚRA, s.r.o., a ktoré sa nepovažuje za miesto na zhodnocovanie odpadov, pretože ročná produkcia kompostu neprevyšuje 100 ton.

III.4.2. Rekreačia a cestovný ruch

Zariadenia pre cestovný ruch k 31.8.2015

Ubytovacie zariadenia	Počet
Penzióny	0
Turistická ubytovňa	0
chatové osady	0
ubytovanie na súkromí	0
Hotely	Hotel Hrádek
Iné	0

III.4.3. Charakteristika existujúcich zdrojov znečistenia ŽP (hluk, vibrácie, žiarenie a ich vplyv na ŽP Hluk a vibrácie

Hluková záťaž vo vonkajších priestoroch sa vyjadruje ako ekvivalentná hladina hluku (L_{Aeq}) resp. ako maximálna hladina hluku. Pri hodnotení prípustnej hladiny hluku sa vychádza zo základnej hladiny hluku (L_{Amax}). Pri hodnotení prípustnej hladiny hluku sa vychádza zo základnej hladiny hluku 50 dB(A), ktorá sa koriguje podľa miestnych podmienok (napríklad zdravotnícke areály, prírodné rezervácie mínus 10 dB, výrobné zóny + 20 dB), podľa denného obdobia (noc mínus 10 dB) a podľa povahy hluku (napr. menej ako raz za hodinu + 20 dB). Pri posudzovaní nepriaznivých účinkov hluku z cestnej dopravy možno vychádzať z celoštátneho profilového sčítania v roku 2000. V metodike posudzovania bola ako limitujúca hranica ekvivalentnej hladiny hluku určená $L_{Aeq} = 70$ dB(A) vo vzdialenosti 7,5 m od osi vozovky. Uvedeným priemerným hodnotám zodpovedá priemerná denná intenzita cca 2 800 voz./deň. Nadmerným hlukom zasiahnuté obce ležiace najmä na cestách I. triedy.

Vzhľadom na typ vykonávanej činnosti a skúsenosti s obsluhou podobných zberných dvorov nepredpokladáme badateľné zvýšenie hlučnosti oproti jestvujúcemu stavu.

IV. Základné údaje o predpokladaných vplyvoch navrhovanej činnosti na životné prostredie vrátane zdravia a o možnostiach opatrení na ich zmiernenie

IV.1. Požiadavky na vstupy (napr. záber pôdy, spotreba vody, ostatné surovinové a energetické zdroje, dopravná a iná infraštruktúra, nároky na pracovné sily, iné nároky)

Vstup do zberného zariadenia bude po už jestvujúcej prístupovej ceste.

IV.1.1. Voda

Pitná voda: Zberné zariadenie nebude napojený na žiadny vodovod. Zásobovanie obsluhy pitnou vodou je zabezpečované v súlade s hygienickými požiadavkami dovozom balenej pitnej vody vo fľašiach. Počet pracovníkov obsluhy zberného dvora je plánovaný na cca 1-2 osoby. Plánovaná spotreba je cca 1,5 L pitnej vody na pracovníka a pracovný deň:
 $2 \text{ prac.} \times 250 \text{ dni} \times 1,5 \text{ L} = 750 \text{ l vody ročne.}$

Úžitková voda: Úžitková voda je zabezpečená zo zásobníka o kapacite 1000 L. Plánovaná spotreba je cca 20 L na pracovníka a deň: $2 \text{ prac.} \times 250 \text{ dni} \times 20 \text{ L} = 10 \text{ m}^3 \text{ ročne.}$

Požiarňa voda: Uvedený pozemok nemá vlastný zdroj vody.

IV.1.2. Energetické zdroje

Energetické zdroje počas prevádzky predstavuje najmä zabezpečenie dodávok elektrickej energie. Napojenie je už existujúce a je zabezpečené v celej prevádzke. Elektrická energia bude využitá hlavne na osvetlenie a napojenie počítačovej techniky.

IV.1.3. Nároky na dopravu a inú infraštruktúru

Zberné zariadenie leží v blízkosti štátnej cesty II. Triedy 532 na trase Gemerská Ves, Gemerské Teplice, JELŠAVA.

IV.2. Údaje o výstupoch (napr. zdroje znečistenia ovzdušia, odpadové vody, iné odpady, zdroje hluku, vibrácií, žiarenia, tepla a zápachu, iné očakávané vplyvy, napríklad vyvolané investície)

IV.2.1. Vplyvy na ovzdušie

Výfukové plyny

Hlavnými emisiami do ovzdušia počas prevádzky zberného dvora budú výfukové plyny vozidiel prevážajúcich separovaný odpad. Celkom predpokladáme prívoz a odvoz 1 - 2 nákladné automobily denne a prívoz odpadu 2 – 4 osobné automobily denne.

Preto je potrebné dbať na technický stav vozidiel a platné STK. Predpokladané hlavné emisie sú NO_x, CO a PM₁₀.

Zápach

Pri zbere hlavných druhov separovaného odpadu (sklo, plasty, elektro) nie je predpoklad tvorby zápachu. Organické odpady ako napr. jedlé oleje a tuky budú uložené v uzavretých nádobách. Čiastočný zápach sa môže šíriť z kompostoviska. Tento bude obmedzený prekrytím kompostoviska geotextíliou.

Zberné zariadenie je umiestnené v priemyselnej zóne.

IV.2.2. Odpadové vody

Splašková voda

Splašková voda je zachytávaná v nepriepustnej septiku.

IV.3. Údaje o predpokladaných priamych a nepriamych vplyvoch na životné prostredie

IV.3.1 Vplyv na obyvateľstvo

Zberné zariadenie sa nachádza v existujúcom priemyselnom parku. Najbližšia obytná zástavba sa nachádza cca 1000 m od zberného zariadenia.

Okrem mierne zvýšenej prevádzky nákladných automobilov nebude mať činnosť zberného dvora negatívny dopad na životné prostredie.

IV.4. Hodnotenie zdravotných rizík

Pri prevádzke zberného zariadenia nie je vzhľadom na množstvá, druhu a zabezpečenie nebezpečných odpadov predpoklad zdravotného rizika pre miestne obyvateľstvo. Možné riziko budú znášať vyškolení pracovníci zberného zariadenia.

IV.5. Údaje o predpokladaných vplyvoch navrhovanej činnosti na chránené územia [napr. navrhované chránené vtáčie územia, územia európskeho významu, európska sústava chránených území (Natura 2000), národné parky, chránené krajinné oblasti, chránené vodohospodárske oblasti]

Na území mesta a okolia sa nevyskytujú:

Chránené krajinné oblasti (CHKO)

Národné parky a ochranné pásma ,
Chránené areály a Národné prírodné pamiatky a prírodné
pamiatky
Národné prírodné rezervácie a prírodné rezervácie

Mesto Jelšava má svoje historické jadro uznesením Okresného úradu v Rožňave vyhlásené za pamiatkovú zónu.

Na území pamiatkovej zóny sa nachádzajú objekty zapísané v Ústrednom zozname kultúrnych pamiatok Slovenskej republiky (ÚZKP SR).Objekty pamiatkového záujmu pamiatkovej zóny v Jelšave, zapísané v ÚZKP SRO.

Zberný dvor je umiestnený v priemyselnej zóne mesta a vzdialený od historického centra cca 1 km. Väčšina nákladných vozidiel nebude prechádzať cez historické centrum mesta Jelšava.

Ovyklý vývozu odpadu bude smerom na obec Štítnik alebo smer Tornaľa.

Z uvedených dôvodov zber odpadu nebude mať negatívny vplyv na mesto Jelšava.

IV.6. Posúdenie očakávaných vplyvov z hľadiska ich významnosti a časového priebehu pôsobenia

Vzhľadom na existenciu zberného dvora budú vykonané úpravy zariadenia len v minimálnej miere. Na dvor sa veľkoobjemové kontajnery, kontajner na nebezpečný odpad a upraví sa plocha pre kompostovanie biologicky rozložiteľného odpadu. Z hľadiska ohrozených zložiek životného prostredia počas úprav sa bude najviac prejavovať hlučnosť (dovoz materiálu, kosenie) a nasleduje zvýšené emisie výfukových plynov a zvýšená prašnosť spojená s nárastom dopravy.

Z hľadiska následnej prevádzky sa mierne zvýši doprava a tým aj prašnosť a emisie.

IV.7. Predpokladané vplyvy presahujúce štátne hranice

Navrhované zariadenie vzhľadom na svoju najbližšiu vzdialenosť 29 km od hraníc s Maďarskom, nebude mať vplyv na životné prostredie presahujúci štátne hranice.

IV.8. Vyvolané súvislosti, ktoré môžu spôsobiť vplyvy s prihliadnutím na súčasný stav životného prostredia v dotknutom území (so zreteľom na druh, formu a stupeň existujúcej ochrany prírody, prírodných zdrojov, kultúrnych pamiatok)

Je predpoklad, že realizovaný zámer nebude mať významný vplyv na súčasný stav životného prostredia, prírodných zdrojov a kultúrnych pamiatok.

IV.9. Ďalšie možné riziká spojené s realizáciou navrhovanej činnosti

Nie je predpoklad iných rizík spojených s realizáciou zámeru.

IV.10. Opatrenia na zmiernenie nepriaznivých vplyvov jednotlivých variantov navrhovanej činnosti na životné prostredie

Navrhovaná činnosť nebude mať variantné riešenia, nakoľko nie je známy iný alternatívny spôsob vykonávania navrhovanej činnosti. Riešený je len jeden variant a nulový variant.

Organizačné a prevádzkové opatrenia

Organizačné zabezpečenie prevádzky zberného zariadenia bude kontrolované OÚŽP, ktorý schváli prevádzku a prevádzkový poriadok a bude sledovať dodržiavanie podmienok. Súčasťou prevádzkovej dokumentácie bude:

- Prevádzkový poriadok zariadenia pre OÚŽP a pre RÚVZ.
- Havarijný plán
- Evidencia odpadu
- Identifikačné listy nebezpečného odpadu

IV.11. Posúdenie očakávaného vývoja územia, ak by sa navrhovaná činnosť nerealizovala

Ak by sa činnosť nerealizovala nedošlo by k miernemu nárastu hluku a dopravy. Je možné, že bude naďalej dochádzať k tvorbe nelegálnych skládok od občanov z dôvodu nedostatočného zabezpečenia odvozu niektorých problémových a hlavne nebezpečných odpadov.

IV.12. Posúdenie súladu navrhovanej činnosti s platnou územnoplánovacou dokumentáciou a ďalšími relevantnými strategickými dokumentmi

Vybudovanie zberného zariadenia je v súlade so smernou časťou návrhu Programu odpadového hospodárstva Banskobystrického kraja na roky 2011 – 2015.

IV.13. Ďalší postup hodnotenia vplyvov s uvedením najzávažnejších okruhov problémov

Predmetom predloženého zámeru je posúdenie vplyvov pri realizácii a činnosti „Zberného zariadenia JELŠAVA“.

Navrhovateľ odporúča ukončiť proces posudzovania vplyvov na životné prostredie na úrovni zámeru v súlade s podmienkami zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení neskorších predpisov.

V. Porovnanie variantov navrhovanej činnosti a návrh optimálneho variantu (vrátane porovnania s nulovým variantom)

V.1. Tvorba súboru kritérií a určenie ich dôležitosti na výber optimálneho variantu

Navrhovaná činnosť nie je riešená variantným spôsobom, preto vytvorenie súboru kritérií je bezpredmetné (príloha č.3 – upustenie od požiadavky variantného riešenia) .

V.2. Výber optimálneho variantu alebo stanovenie poradia vhodnosti pre posudzované varianty

Zámer rieši nulový variant a navrhovanú činnosť. Navrhovaná činnosť nie je riešená variantným spôsobom.

Oproti nulovému variantu je navrhovaná prevádzka Zberného zariadenia JELŠAVA zariadenie ekonomicky a environmentálne vhodnejšia.

Po realizácii zberného dvora nastane skvalitnenie služieb v príľahlej oblasti s nakladaním s odpadmi a k plneniu smernej časti návrhu POH Košického kraja.

V.3. Zdôvodnenie návrhu optimálneho variantu

Vzhľadom na potreby mesta skvalitniť zber triedeného odpadu je navrhovaná činnosť optimálnou pre využitie daných priestorov.

VI. Mapová a iná obrazová dokumentácia

príloha č.1 – zobrazenie umiestnenia zberného dvora v krajine

príloha č.2 – umiestnenie zariadení na zbernom zariadení

príloha č.3 – upustenie od variantného riešenia

VII. Doplňujúce informácie k zámeru

VII.1. Zoznam textovej a grafickej dokumentácie, ktorá sa vypracovala pre zámer, a zoznam hlavných použitých materiálov

- Návrh POH Banskobystrického kraja.
- Zákon č. 79/2015 Z.z. o odpadoch v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení neskorších predpisov.
- Vyhláška MŽP SR 365/2015 Z.z. ktorou sa ustanovuje katalóg odpadov

VII.2. Zoznam vyjadrení a stanovísk vyžiadaných k navrhovanej činnosti pred vypracovaním zámeru

- Okresný úrad Revúca, Odbor starostlivosti o životné prostredie – upustenie od variantného riešenie navrhovanej činnosti (príloha č.3).

VII.3. Ďalšie doplňujúce informácie o doterajšom postupe prípravy navrhovanej činnosti a posudzovaní jej predpokladaných vplyvov na životné prostredie

V prílohe predkladáme vyjadrenie OÚŽP a upustení od požiadavky variantného riešenia navrhovanej činnosti.

VIII. Miesto a dátum vypracovania zámeru

Košice dňa 8.10.2017

IX. Potvrdenie správnosti údajov

1. Spracovatelia zámeru:
Ing. Martin Mihely

V Košiciach dňa: 8.10.2017

podpis

2. Oprávnený zástupca navrhovateľa.
PhDr. Miroslav Fúra – konateľ spol. FÚRA, s.r.o.

V Košiciach dňa: 8.10.2017

Podpis